

מחברים

פר' בחדר בחזקותי | גליון כ"ט | תשפ"א

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

פנינים חכמים ואמדות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

הורדת גשמים שיכנסו לבית המדרש

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשקרו ועשיתם אתם ונתתי גשמיכם וגו' (כו, ג-ד). וברש"י שתהיו עמלים בתורה.

י"ל בדרך צחות, כי בעת שיש מזג אויר נאה והשמש זורחת על הארץ מתפתים אנשים אחר יצרם ללכת ולטייל בחוצות, ואין באים לבית המדרש לעסוק בתורה. ולפעמים צריך השי"ת להוריד גשמים שלא בעתם שלא לצורך התבואה אלא רק כדי להכניס את עם שבשדות לביהמ"ד אבל כ"שתהיו עמלים בתורה" אז "ונתתי גשמיכם בעתם" רק לצורך התבואה כדי שתתן הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו.

וידבר משה - בפרשתנו

'לא תרדה בפרך' - אף בבני ביתו

לא תרדה בו בפרך וגו' (כה, מג).

שח הג"ר שמעון הירשער מלונדון: סיפר לי הגאון ר' אלחנן היילפרין ששמע מחתנו הגה"צ רבי שמעון לעמברגער אבד"ק מאקאווא, שמנהגו של הגאון מסטייפלא בעל הקהילות יעקב' היה, שלא להטריח שום אחד מישראל בחנם, בהיותו חושש לאיסור של לא תרדה בו בפרך, כמו שכתב רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג' אות ס) שלא ישתעבד אדם בחבריו, ואם אימתו עליהם או שהם בושים להחל דברו, לא יצוה אותם לעשות לעשות אפילו דבר קטן, אלא לרצונם ותועלתם, עיי"ש.

ולפן כשהיו מגיעים אליו חבילות ספרים

כשבקשו מראש ישיבה חשוב לדרוש, שאל את מו"ר אם לדרוש, וענה לו תדרוש רגע אחד. ואח"כ ראיתי כשונכנס מגיד מפורסם נהנה מו"ר, ואמר עכשיו כבר תהיה דרשה של מחצית השעה.

שה לבית (עמ' תסו; להג"ר שמעון הירשער מלונדון); אורחות רבינו (עמ' נב)

טעם נפלא מדוע צדקה מקרבת את הגאולה

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו (כה, לה). וברש"י אל תניחתו שידך ויפול ויהיה קשה להקימו אלא חזקו משעת מוטת היד למה זה דומה למשאווי שעל החמור עושהו על החמור אחד תופס בו ומעמידו נפל לארץ חמשה אין מעמידין אותו.

בזה יש לבאר מה שאמרו חז"ל (בבא בתרא י). גדולה צדקה שמקרבת את

של "קהילות יעקב" מבית הדפוס, היה מקפיד לפתוח האריזה ולסדר הספרים בעצמו, כי היה סבור שהעול הזה מוטל עליו, ואסור להטריח אחרים אפילו את בני ביתו.

פעם הגיעה אליו אריזה של ששים ספרים, ואחד מבני ביתו פתח את האריזה, וסידר הספרים במקומם, וכשהבחין הגאון בזה ציוה לגנוז את כל אלו הספרים, באומרו שתכלית ספריו היא להגדיל תורה ולהאדירה, ואיך תבוא תועלת לרבים מספר כזה שנעבדה בו עבודת פרך באיש יהודי עכ"ד.

עוד בענין זה, הביא בספר אורחות רבינו (עמ' נב): בבר מצוה של נכדו ר' משה שיחי', הפצירו רבות בכמה רבנים שידרשו, כשראה את זה מו"ר [הסטייפלער] הקפיד ואמר שיש כאן לאו גמור 'לא תרדה בו בפרך' ואסור להפציר שידרשו, ואם רוצה מרצונו הטוב שידרוש, אבל לא להפציר.

עמ' כ"ב

מסר בענייני השעה

עמ' ט'

פניני אביר יעקב

מלובלין בזה הלשון: "יעצט איז צייט, חש בראשו יעסוק בתורה" כלומר, עכשיו הזמן המתאים ביותר שתפתח חומש או גמרא ותלמד, כי כך אמרו ז"ל חש בראשו יעסוק בתורה. ענה לו הר"ר פרץ בדרך צחות: הלא ידוע לרבינו, שיש חרם מהמהרש"ל, שאסור לעסוק באותן רפואות שמזכרות בגמרא... נהנה מאוד הרבי מלובלין מהחידוד הזה, ונהיה מאוד בשמחה, ומיד נפסק להר"ר פרץ כאב הראש.

את הסיפור הזה סיפר לי מו"ר הרבי רבי בונם מפשיסחא – ממשיך הרבי מאלכסנדר לספר לר' יוסיל טורבינער – וכאשר שמעתי סיפור זה מפיו, הלכתי תיכף לביתי, ולגמתי כוסית גדולה של י"ש, ומיד עבר לי כאב הראש.

באותו מעמד שהרבי רבי הענין סיפר את הסיפור לר' יוסיל, עמד בנו של רבי הענין, הנגיד הרה"ח ר' יחיאל פישל זצ"ל, ולקח את רבי יוסיל בידו, והלכו שניהם לבית המזיגה, וצווה למזוג לו כוסית י"ש גדולה. ואחרי שר' יוסיל לגמה עד תומה, עבר לו מיד כאב ראשו.

ומזה לומדים מוסר השכל, כאשר קורה לאדם ח"ו צרה, ומזכיר עצמו לפני רבו, ורבו מספר לו סיפור מצדיקים קדמונים שקרה אצלם כעין בעייתו, זו סגולה גדולה לרפואה וישועה, ואולי על זה כיוונו חז"ל באמרם "לשון חכמים מרפא", בלשון בלבד אפשר לרפא חולים.

הרבי רבי בונם מפשיסחא (עמ' שז)

הגשם רואה שאוחזים בדפים הראשונים של המסכת, וחושב שעדיין תחילת עונת החורף, ועדיין לא הגיע זמן של גשמים. ובזה י"ל, "אם בחוקתי תלכו" – תעמלו בתורה ותלכו מדף אל הדף ולא תעצרו במקום אחד, אזי יתקיים "ונתתי גשמיכם בעתם".

נמלצו לחכי

חש בראשו יעסוק בתורה

אם בחקתי תלכו (כו, ג). וברש"י שתהיו עמלים בתורה.

החסיד רבי יוסיל טורבינער ז"ל, חש פעם אחת בראשו בשלושת ימי ההגבלה בהיותו באלכסנדר. וכאשר הכאב ראש לא פסק ממנו, נכנס להרה"ק רבי חנוך הענין זי"ע, והזכיר את עצמו לפניו. סיפר לו הרבי מאלכסנדר: בא, אספר לך מה שקרה אתי בהיותי בפשיסחא: "ובכן, פעם אחת קבלתי כאב ראש חזק מאוד, ונכנסתי למו"ר הרה"ק הרבי רבי בונם זי"ע, כדי להזכיר את עצמו לפניו לרפואה שלימה. כאשר שמע מו"ר על מה באתי להזכיר את עצמי לפניו".

סיפר לי ככה: החסידא קדישא הר"ר פרץ זצ"ל (מגדולי חסידו הרבי מלובלין זי"ע), היה פעם בלובלין, וקבל כאב ראש. נכנס הר"ר פרץ אל החוזה מלובלין זי"ע, להזכיר את עצמו. והשיב לו הרבי

הגאולה שנאמר (ישעיה נו, א) שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות, ויש לדקדק למה דוקא צדקה מקרבת הגאולה יותר מכל מצות שבתורה.

ויבאר עם נוסח ה'רחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת, שפירושו לשון הווה שנופלת תמיד, יש לדקדק דתיבת הנופלת מיותר, אך ידוע מ"ש רבינו חיים ויטאל זצ"ל שמי שידע שיעור המדריגות וישער איך ירדת המדריגות בכל יום ויום תרד פלאים יוכל לידע מתי קץ הגאולה, כי כאשר שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו אז קומה עזרתה לנו, כי כאשר תפול כל כך עד סוף שאין מקום עוד ליפול יותר אז היא הגאולה של בעתה כמו שאמר הכתוב (עמוס ה, ב) נפלה ולא תוסף, ר"ל כאשר נפלה כ"כ עד שלא תוסף עוד ליפול דהיינו נפילה לארץ שהיא סופה דכל דרגין אז קום בתולת ישראל.

אמנם אנו רוצים שיהיה אחישנה שלא תהיה הגאולה בעת שתפסק הנפילה אלא בעודה נופלת יקימנה והיינו את סוכת דוד ה'נופלת' דייקא, בעודה נופלת. ולזה אמר תיבת הנופלת כי זהו עיקר הבקשה דעל ההקמה בסתם אין שייך לבקש דבודאי יבא בלי בקשה, רק הבקשה על אחישנה.

והנה כיון שכל מדותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה לכן הצדקה מקרבת הגאולה שיהיה אחישנה, כי עיקר מצות הצדקה הוא כמ"ש רש"י להקים העני באמצע נפילתו משעת מוטת היד ולא יניחו עד גמר נפילתו שאז קשה להקימו, לכן גם ית"ש יעשה כך ולא ימתין עד גמר הנפילה. ערבי נחל (בפרשתנו)

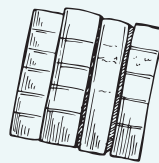
הבחורים אשמים בעצירת

גשמים...

אם בחוקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם (כו, ג). וברש"י שתהיו עמלים בתורה.

י"ל בדרך צחות, עפ"י מה שמספרים על גדול אחד, כשנכנס לשיבה בימי חודש שבט, וראה שהבחורים עדיין אוחזים בדפים הראשונים של המסכתא, התבטא בהלצה שהבחורים אשמים בזה שיש עצירת גשמים, מפני שהשר של

תוך כדי חיפוש, נתקל אחד החברים במצבת אבן וקיבל מכה קלה ברגלו. בתנועה אינסטינקטיבית הוא מעיף מבט על המצבה, ומגלה להפתעתו את הכיתוב הבא: "ת.נ.צ.ב.ה. פ"נ הבתולה יהודית בן זאב בארד, נפ' ט' אייר תרע"ה" - - - - - אנו עומדים אפוא למרגלות מצבה של נפש אומללה שהלכה לעולמה לפני יותר ממאה שנים, בלי להותיר אחריה זש"ק, והנה בעוד שעות ספורות יחול יום היא"צ של נערה זו. מיהרנו להוציא מאמתחתנו נרות נשמה והדלקנו לזכותה, ואף כמה פרקי תהלים נאמרו בהתרגשות על קברה

סיפור השגחה פרטית מאת הרב יוסף מאיר האס:

היה זה ביום האחרון למסעי הממושך באוקראינה. אחרי שבת מרוממת במעזיבו בצוותא עם כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ-מאנסי שליט"א ומאות אנשי שלומן, המשכתי עם שני ידידים (רממ"ד ורד"א) לאזור חבל בוקובינה, לחקור ולתעד מקרוב את העיירות והכפרים בהם התגוררו צדיקי בית ויז'ניצא וחסידיהם הנאמנים, כמנהגי מפעם לפעם מדי תקופה בס"ד.

ביום שלישי ח' אייר תשפ"א בא המסע אל סיומו בשעה טובה ומוצלחת. הטיסה היתה מזומנת לשעה שש אחה"צ משדה התעופה בקייב, ובכדי למנוע לחץ של הרגע האחרון ובפרט נסיעה של עשר שעות מאזור ויז'ניצא לקייב, יצאנו לדרך כבר ביום שני בלילה, עם תחנת עצירה ולינת לילה במעזיבו הנמצאת באמצע הדרך, עם תכנית לצאת ממעזיבו למחרת ביום שלישי בבוקר לקראת השעה אחת עשרה לכיוון קייב, נסיעה בת חמש שעות בערך, וכך להגיע לשדה התעופה בסביבות השעה ארבע אחה"צ, שעתיים לפני מועד הטיסה.

ביום שלישי אנו משכימים קום ואחד החברים שעורר את השחר מספר לנו, שכבר מצא נהג מונית שייקה אותנו מכאן לקייב, ועוד יותר מכך, אם נזדרז להתפלל שחרית תיכף ומיד, עוד נספיק גם לעשות תחנת עצירה קצרה בכפר מורפה. היתה זו הפתעה של ממש עבורי, שכן במורפה טמון זקני החסיד המופלג לבית ויז'ניץ, רבי משה מיכל קוסטינר ז"ל, שנפטר במהלך המלחמה בגלות טרנסניסטריה, ויום היא"צ הוא בכ"ה סיון תש"ב. שמחה גדולה אפפה אותי ואף מיהרתי לשתף בכך את בני המשפחה בארץ הקודש, אשר גם הם שמחו מאוד כי הנה יזכה הסבא ז"ל הטמון בכפר גידח ומרוחק, לתפילה נרגשת על קברו.

מחמת הלחץ והבהילות להתארגן עם המזוודות ואף להיטור במקווה עם

תפילת שחרית, לא ירדנו לפרטי הפרטים של שעות הנסיעה, אלא הסתמכנו על החבר שדיבר עם הנהג המקומי, שאכן אם יוצאים ממעזיבו בשעה 9:30 בבוקר, מגיעים לכפר מורפה באזור 11:30 לפנה"צ, ובשעה 12:00 יוצאים לקייב, משם נוסעים שלוש שעות בלבד ומגיעים לשדה התעופה עוד לפני הזמן המתבקש.

כבר עם עלייתנו על המונית החלו התכניות להשתבש. במקום לצאת בשעה 9:30 כמסוכם, יצאנו רק בשעה 10:15. עלי דרך למורפה, החל הנהג לשנות את זמירותיו ובתנועות ידיים משונות ניסה להסביר לנו שעלינו לוותר על העצירה במורפה, כי יש פקקים גדולים בדרך וחבל על הזמן. אנו, ששמענו מפיו רק לפני שעה במעזיבו, שיש לנו אפילו יותר משעה מיותרת בסדר היום על פי התכנית, הסקנו מכך שהוא מבקש עוד כסף כדרכם של נהגי אוקראינה, והבטחנו לו חמשים דולרים נוספים... ואכן, למרבה הפלא תוך שעתיים בערך כבר ראינו את האזור המבוקש.

כולנו מרוגשים לקראת התפילה על ציון הסבא ז"ל שהיה מגדולי החסידים, אך אנו מגיעים פחות או יותר לאזור של מורפה, בלי למצוא את המקום המדויק של בית החיים. מנסים לשאול עוברים ושבים היכן בית הקברות היהודי, חלק מושכים בכתפיהם באי-ידיעה וחלק שולחים אותנו למקומות אחרים עם סימוני ידיים לא ברורים. כך או כך, הנהג מכריז בקול אל תוך המכשיר שבידו כי הוא מחפש את בית הקברות היהודי של מורפה, והוא נוסע לפי הכתובת שקיבל.

בשעה 12:15 אנו יורדים למרגלות בית קברות יהודי שנמצא במעלה ההר המקומי, מסתערים על המצבות ומתחילים לחפש את מצבת הסבא. בביקורנו במורפה לפני ארבע שנים, היה זכור לנו כי בית הקברות נמצא על הר ולכן היינו בטוחים כי מדובר במקום הנכון. התפרשנו שלשתנו במרחב ההר, תרים ומחפשים את המצבה הנמצאת על הגבהת בטון לסימן היכר, אך לא מוצאים. מנסים להיזכר באיזה כיוון עמדה המצבה בהיותנו במורפה לפני כמה שנים, אך לא מצליחים למצוא ולזהות את המיקום.

תוך כדי חיפוש, נתקל אחד החברים במצבת אבן וקיבל מכה קלה ברגלו. בתנועה אינסטינקטיבית הוא מעיף מבט על המצבה, ומגלה להפתעתו את הכיתוב הבא: "ת.נ.צ.ב.ה. פ"נ הבתולה יהודית בן זאב בארד, נפ' ט' אייר תרע"ה" - - - - - אנו עומדים אפוא למרגלות מצבה של נפש אומללה שהלכה לעולמה לפני יותר ממאה שנים, בלי להותיר אחריה זש"ק, והנה בעוד שעות ספורות יחול יום היא"צ של נערה זו. מיהרנו להוציא מאמתחתנו נרות נשמה והדלקנו לזכותה, ואף כמה פרקי תהלים נאמרו בהתרגשות על קברה.

משם מיהרנו לשער בית החיים, שם המתין לנו נהג המונית בקוצר רוח שהראה לנו על השעון כי הזמן דוחק

קיבל את המסמכים בזריזות, כאשר תוך עשרים דקות כבר היינו ישובים בבטן המטוס חגורים וממתנים לקראת ההמראה... ואנו קיבלנו פירוש חדש למילים: מד' מצעדי גבר כוננו! (מיוחד למחוברים' - מפי ידידינו הרב יוסף מאיר הס ה"ו - ייש"כ מיוחדת)

שמעון הסביר לו שהיה כאן מעשה של הצלת נפשות. הנסיעה של הזוג והתינוק לא היתה מתוכננת, אספנו אותם מצד הדרך ליד רכב בוער באש, ומוזן שלא היה שייך להתחשב בזוטות כמו סלקל. השוטר נטה להאמין לנו, אלא שאז קפץ שוטר זקן וצעק: "אתם שקרנים! לא מאמין לסיפורים שלכם! מגיע לכם דו"ח!"

ואכן, השוטר לא ויתר, ולא זו בלבד, אלא רשם דו"ח מחמיר במיוחד: קנס של אלף שקל והורדה של 6 נקודות. כדי להבין את משמעות הדבר נסביר שבהורדה של 21 נקודות כבר צריך לעבוד קורס נהיגה חדש.

מספר ר' יצחק מצפת:

לפני שנתיים נסעתי מטבריה לצפת ביום גשום וסוער. ברכב נהג חברי שמעון בן העשרים וחמש, שהיה עדיין בחור. בדרך הבחנו ברכב שעולה באש. בעל הרכב עמד מחוץ לרכב, ולצידו עמדו בני זוג ותינוק. זה היה מחזה מזוה של אש ומים יחד והזכיר קצת את מכת ברד. ריחמנו על נוסעי הרכב, אך לא ידענו איך לעזור להם והמשכנו לנסוע.

לפתע הבנו כי הזוג והתינוק נסעו כנראה עם בעל הרכב, וכעת אינם יכולים להגיע ליעדם.

צריך לעזור להם. החלטנו שאנו חוזרים לזירה, לבדוק את הענין. חזרנו למקום ושמעון שאל אותם: "אולי אתם רוצים לנסוע לצפת?"

בני הזוג התרגשו מאוד. הם היו נבוכים ואובדי עצות, וההצעה שלנו היתה הישועה שלהם. הם הודו לנו מקרב לב ועלו על הרכב. המשכנו לנסוע, ושוטר עצר אותנו. הוא הציץ לתוך הרכב ושאל: "מה זה? תינוק בלי סלקל!"

שמעון הסביר לו שהיה כאן מעשה של הצלת נפשות. הנסיעה של הזוג והתינוק לא היתה מתוכננת, אספנו אותם מצד הדרך ליד רכב בוער באש, ומוזן שלא היה שייך להתחשב בזוטות כמו סלקל. השוטר נטה להאמין לנו, אלא שאז קפץ שוטר זקן וצעק: "אתם שקרנים! לא מאמין לסיפורים שלכם! מגיע לכם דו"ח!"

ואכן, השוטר לא ויתר, ולא זו בלבד, אלא רשם דו"ח מחמיר במיוחד: קנס של אלף שקל והורדה של 6 נקודות. כדי להבין את משמעות הדבר נסביר שבהורדה של 12 נקודות כבר צריך לעבוד קורס נהיגה חדש.

ניסינו להתווכח ולהציע לשוטר לקחת את בני הזוג והתינוק ברכב שלהם... הם התעצבנו כהוגן, והשוטר הזקן צעק: "סעו הרגע!"

ביותר. רק שם על יד השער, אנו מגלים שלט קטן ותמים שהונח בפתח בית העלמין כי כאן הוא בית החיים של כפר שאריגראד הסמוך למורפה... אין זה פלא שלא מצאנו את מצבת הסבא רבי משה מיכל ז"ל, כמה חבל. בכלל לא הגענו למקום הנכון.

עדיין לא עמדנו על גודל הלחץ העומד לפנינו מול שעון החול ההולך ואוחל לקראת הטיסה בקיב הרחוקה, שכן הנהג אמר מפורשות בבוקר כי הדרך ממורפה לקייב אורכת שלש שעות בלבד. וכל כך הסתמכנו עליו, עד שאפילו לא הלכנו לבדוק זאת... אנו נכנסים למונית ופותחים בנסיעה לשדה התעופה, אך הנה מגיע רגע האמת... המכשיר המכוון את הנהג מראה לנו כי לפנינו מסלול נסיעה של לא-פחות מחמש וחצי שעות... הוא אף מראה את שעת ההגעה אל היעד: 17:50... עשר דקות לפני המראת המטוס...

לא היו לנו הרבה ברירות. ניסינו להתווכח אתו שזה לא מציאותי, שהרי הוא עצמו אמר לנו שזוהי דרך של שלש שעות בלבד, אבל הנהג משך בכתפיו וניסה לרמוז לנו שכבר אמר בשעת היציאה ממעוזבו שכדאי לנו לוותר על העצירה במורפה. ליבנו נפל בקרבנו, מה עושים כעת? לא זו בלבד שלא הצלחנו למצוא את מצבת הסבא ז"ל, עוד נאחר את הטיסה חלילה. אלו פנים יהיו לנו כשנספר זאת לבני הבית הממתנים

אנו עומדים אפוא למרגלות מצבה של נפש אומללה שהלכה לעולמה לפני יותר ממאה שנים, בלי להותיר אחריה זש"ק, והנה בעוד שעות ספורות יחול יום היא"צ של נערה זו...

בקוצר רוח לחזרתנו אחרי שבוע של היעדרות מהבית? בפרט שהטיסה הבאה הינה רק בשעות הבוקר המוקדמות של יום רביעי. עם זאת, כיהודים מאמינים בני מאמינים, ידענו היטב כי השי"ת המכין מצעדי גבר הוא זה ששלח אותנו לכל המסלול הזה, והוא זה גם שהועיד אותנו להגיע כל כך קרוב לאזור בו טמון הסבא, אך לא נזכה לעלות ולהתפלל על קברו. ואז מביע אחד החברים את ההרהוריו בקול: מי יודע אם הסיבוב הארוך הזה לא בא אלא בשביל שתזכה נערה בתולה זו ע"ה שייאמרו על קברה פרקי תהלים וידליקו נרות נשמה לזכותה שעות ספורות לפני היא"צ... הרי חיפשנו בכל בית החיים את קברו של הסבא ולא מצאנו, והנה בהשגחה פרטית נתקלה רגלו של אחד מאיתנו בקברה של נערה זו, וכך נעצר לרגע לראות את מקור הכאב וגילה באקראי את המצבה.

בדיבורי חיזוק ואמונה אלו התחזקה רוחנו ביותר, על אף הלחץ הגדול שמא חלילה נאחר את הטיסה ונאלץ להישאר בלילה בקייב. עשינו את כל ההשתדלויות הגשמיות והרוחניות כדי שהנהג יגביר את מרוצת נסיעתו, ואכן אחרי שעות ארוכות של מתח וחרדה מפני הבאות, עצרה המונית בפתח שדה התעופה בקייב בשעה 17:20... ארבעים דקות תמימות לפני ההמראה... היינו בטוחים כי נמצא את הדלפקים ריקים לגמרי, לכאורה. אלא, שהקב"ה שליווה אותנו לאורך כל ימי המסע, המשיך גם כאן להיות עמנו.

הפקיד האוקראיני כמו ישב והמתין רק לנו. ניגשנו אליו מתנשפים מהריצה הבהולה מהמונית, כשאנו ממלמלים: 'קייב, טרעפיק'... כמבקשים להתנצל על האיחור בעקבות הפקקים של קייב. הוא

להתפרנס מרוכלות. עגלה קטנה לצידו עליה החזיק מוצרי סדקית, ומדי פעם מישוה היה מרחם עליו, עוצר ורוכש מספר מחטים או אולר קטן, וברוב הזמן – הוא פשוט ישב ואמר תהלים.

על ידו עבר יהודי נשוא פנים, ראה את העגלה המוצבת ואת הרוכל האומר תהלים בדבקות, קרב אליו והתעניין: 'סלח לי מר, אינני מבין את מעשיך. רוצה לומר תהלים? – בבקשה, יש בית הכנסת בפינת הרחוב. רוצה למכור? – עמוד לימין העגלה ותזעק בגרון ניהר על מרכולתך. הרי כאן אנו ניצבים בחוצות העיר, כאן עמלים לפרנסת העולם הזה.

רוצה לדאוג לעולם הבא? – בבקשה, לך לבית הכנסת. השילוב הזה תמוה בעיניי' הזקן חיך חיך נוגה, והשיב: 'אם יש לך 5 דקות, אסביר לך כיצד דואגים לעולם הבא, תוך כדי תנועה בעולם הזה...' – די היה בהקדמה זו כדי לרתק את השואל, ואז פתח הזקן וסיפר:

לימים, אותו יהודי נכבד השתתף באסיפה בה השתתפו כמה מגדולי הדור, וסיפר את הסיפור במלואו – כפי ששמעו מהרוכל הזקן. לפתע, החל רחש בשולחן המזרח, והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל שהשתתף באותה אסיפה – קם וביקש להוסיף פרט אחד לסיפור, מטלטל ומפתיע: 'הילד השני – הייתי אני!'

'קודם בואי לארצות הברית, התגוררתי בליטא – בלרוס. הייתי סוחר שוורים, התפרנסתי די בקושי. תקופות הצלחתי ומכרתי כמה צמדים חזקים שהניבו רווח משמעותי, ובתקופות אחרות הייתי מצליח למכור שור פעם בחודשיים – וחייתי בעוני. אולם בכל מצב, בכל מחיר ובכל תנאי – הקפדתי להפריש חומש למלמד ילדי התשב"ד בעיירה. כי להורים לא היה איך לשלם לו, ויהודים טובים – שהיה חשוב להם להעביר את התורה לדור הבא – היו תומכים בו מעת לעת, ואני נמנית עליהם...

חודש אחד, הצלחתי במסחרי מעל ומעבר למשוער, הרווחתי בחודש מה שאני לא מרוויח בשנה. כשניגשתי למלמד כדי לתת לו את המענק החודשי,

עיניו התעגלו בתדהמה מסכום העתק שהנחתי לפניו, והוא סירב ליהנות ממנו. הוא הסביר כי הוא בוטח בה' שיספק לו את מחייתו דבר חודש בחודשו, ואין לו מה לעשות עם סכום כה גדול.

כל נסיונותי לשכנעו לא עלו יפה, ולבסוף – החליט המלמד כי ישתמש בכסף כדי לממן לשניים מתלמידי ביגוד, מזון ודמי נסיעה, כדי שיוכלו לעבור לישיבה מכובדת המתאימה לכישוריהם, ויצליחו להתעלות בתורה. הסכמתי, וכבר למחרת סיפר לי כי הודיע להורי שני תלמידים כי יש בידי תקציב לצייד את בניהם כראוי ולשלוח אותם לישיבת 'סלבודקא', על מנת שיעלו ויתעלו בתורה כשאיפתם, ויצליחו בה מאוד!'

ככל הדברים האלה סיפר הרוכל הזקן ליהודי הנכבד שלפניו, שישב והקשיב מרותק.

נסענו. האוירה ברכב לא היתה נעימה. שמעון לא הבין איך ייתכן שהדבר קרה לו לאחר שקיים מצוה, והאברך האורח הרגיש גרוע, כשראה שמיטיבו נקנס בסכום כה גדול בגללו. יחד ניסינו למצוא דרכים לצאת מהסבך.

חשבנו לגשת למשפט לביטול הדו"ח, אבל אז התברר שהאברך היקר ומשפחתו גרים בכניסה הסמוכה לביתו של שמעון. אם כך, התובעים יטענו שבוודאי כבר היתה הכרות מוקדמת בין האברך לנהג, כך שאין סיכוי שיאמינו לנו.

בשלב הזה האברך הציע לשלם את הקנס, אבל שמעון לא הסכים. מה פתאום? זאת המצוה שלי והקנס שלי, ובכלל איך מבקשים מזוג צעיר אלף שקלים? תהיו רגועים, תרגישו בנוח, אם נגזר עלי להפסיד אלף שקלים, אני שמח שזה הגיע בדרך של קיום מצוה. ברוך השם!

האברך התרגש מאוד. זאת היתה ההיכרות הראשונה שלו עם שמעון, אך לא האחרונה. מאז הם החלו להיפגש בתדירות גבוהה. האברך קשר שיחה עם שמעון וראה שהוא אציל מידות וירא שמים. הוא גם שמע מפיו באיזו ישיבה הוא לומד. האברך סיפר לאביו על הנסיעה ועל הקנס ושיבח מאוד את שמעון. ואז עלה בדעתו של אביו רעיון של שידוך. הרעיון הלך והתקדם, וברוך ה', כחצי שנה לאחר אותה נסיעה של הכנסת אורחים וקנס בצידה התארס שמעון.

לאחר האירוסין ערך שמעון מסיבת הודיה. בסעודה סיפר איך התגלגלו העניינים ואמר: הסיפור היה נראה בלתי מובן. עשיתי מצוה, ולא רק שלא הרווחתי אלא הפסדתי 1000 שקל ועוד 6 נקודות.

אבל הקב"ה ברוב רחמיו ישב באותה שעה ועשה את מה שכתוב במדרש (ויצא, פרשה ס"ח) שהקב"ה עושה מיום שגמר לבדוא את העולם: 'יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, ממנו של פלוני לפלוני'. הוא גלגל שהרכב יישרף ואני אשלם 1000 שקל, כדי שאגיע לזיווג שנקבע לי משמים.

(השגחה פרטית פר' בה"ב פ"א)

נשם הרוכל עמוקות והמשיך: 'לאחר שהגעתי לאמריקה, ניסיתי לברר מה עלה בגורל התלמידים האלה, שנשלחו ללמוד ב'סלבודקא' בתרומתי הכספית. לא הצלחתי לפצח את הסיפור כולו, אולם אחד מהם ידוע לי מי הוא, והוא – – – שוב עזר הרוכל משטף דיבורו, אולם הפעם – נראתה דמעה שקופה ונרגשת בזווית עינו. 'ובכן, אחד הילדים שנשלחו על חשבוני ללמוד ב'סלבודקא', גדל והתעלה עוד ועוד, הפך לתלמיד חכם מופלג, והוא הגאון רבי אהרן קוטלר – מקים ישיבת לייקווד המעטירה, שבנה את היהדות באמריקה, והאציל מתורתו על אלפי תלמידים!'

שעת אחת צ' מנומנמת למדי, בסימטה צדדית במנהטן הסואנת. יהודי בא בימים יושב לו בפינה, לעת זקנתו – החליט לנסות

לנו זכויות יסוד בגדולי הדור הבא, וכך נבטיח את פתיחת שערי השפע עבורנו!

פניני פרשת השבוע

בקומת הכניסה, סמוך לשורת המעליות, פגש את חברי המשלחת אחד המתאמים המקומיים. הוא ניגש לר' משה וולפסון וביקש ממנו באדיבות – אך בטון שאינו משתמע לשני פנים – להסיר את הכיפה. "פריט הלבוש הזה", הבהיר המתווך, "עשוי להתקבל כאן לא נכון. הוא עלול להוריד לטמיון את כל העסקה!"

באותה שניה נפגשו במכוון עיניהם שני האחים לבית וולפסון. ניצוץ דק מן הדק הבליח מזוג עיניים אחד למשנהו, וכאילו ניהונו בטלפתיה ידעו שניהם שאין על מה לדבר. את הכיפה לא מורידים.

"אני אשאר עם הכיפה", קבע רבי משה "ויהיה בסדר", ניסה להרגיע את המתווך.

המתווך נלחץ. "ברחמים! ברחמים!" ניסה להתחנן על נפשו, על כבודו ועל... כספו "אני מבקש ומתחנן שתסירו את הכיפה מראשכם. אנחנו מדברים על עסקה גדולה ביותר! למה לתת לדברים קטנים לקלקל אותה?! אל תזרוק את הכיפה – רק תשמוד עליה בכיס..."

"ליסן" (תקשיב), לואט לו ר' משה בקול צלול: "אני לא מוריד את הכיפה!"

באחד מהמוספים לשבת קודש הובא סיפור מיוחד על כוחה של הקפדה על קיום המצוות בארצות הניכר בכלל, והלבוש היהודי בפרט. הר' משה וולפסון הי"ו מארה"ב, בן למשפחת וולפסון הנודעת, יצא עם קבוצת משקיעים מארה"ב לסינגפור, מדינה קטנה במזרח הרחוק (אחד חלקי שלושים משטח ארץ ישראל...), במטרה לבדוק ולמשש עסקת ענק. בין הקבוצה נמנה הוא ואחיו שיחי.

במהלך הימים הבאים, מאז שנחתו במדינה השתתפו באין ספור פגישות ודיונים, שהתקיימו מרתונות מהבוקר ועד הלילה. והכל במטרה ללבן את אופי וכדאיות ההשקעה.

עוד לפני יציאתם נאלצו חברי המשלחת להכין את עצמם כדי שלא להיתפס בסינגפור כפושעים. וכל זאת למה? משום שפושע בסינגפור הוא לא רק מי ששוודד או רוצח, אלא גם מי ש...משליך נייר ברחוב. כן. העונש על השלכת נייר ברחוב בפעם הראשונה הינו קנס של 1000 דולר סינגפורי שזה לא פחות מאלפיים שמונה מאות שקל, ואילו בפעם השניה יוטל על הנאשם לעבוד כמנקה רחובות במשך שלושה חודשים (אך מה כבר נשאר לנקות נוכח מערכת ענישה שכזו...)?!

בכל יום שחלף הלכה העסקה ונרקמה לפרטי פרטיה, לקראת היום האחרון נותר רק לסגור קצוות ולהיערך לפגישת הסיכום עם הטייקון (- מליונר) הגדול ביותר של סינגפור.

ואז, נשם הרוכל עמוקות והמשיך: 'לאחר שהגעתי לאמריקה, ניסיתי לברר מה עלה בגורל התלמידים האלה, שנשלחו ללמוד ב'סלבודקא' בתרומתי הכספית. לא הצלחתי לפצח את הסיפור כולו, אולם אחד מהם ידוע לי מי הוא, והוא - - -'

שוב עצר הרוכל משטף דיבורו, אולם הפעם – נראתה דמעה שקופה ונגרשת בזווית עינו. 'ובכן, אחד הילדים שנשלחו על חשבוני ללמוד ב'סלבודקא', גדל והתעלה עוד ועוד, הפך לתלמיד חכם מופלג, והוא הגאון רבי אהרן קוטלר – מקים ישיבת לייקווד המעטירה, שבנה את היהדות באמריקה, והאציל מתורתו על אלפי תלמידים!

ועתה, חיך הזקן חיוך של ניצחון, 'אמור לי אתה: האם אי אפשר לשלב עולם הבא בעולם הזה? הנה כי כן, אני עמלתי במסחרי, ונתתי כסף. כסף. הדבר הכי מגושם בעולם. אינני יודע אלו זכויות יש לי בעולם הבא, אולם בזאת אני בוטח: הזכות שרבי אהרן קוטלר גדל בזכותי – זה חלקי מכל עמלי, זו הזכות שלי בעולם הבא, ואותה קניתי בעולם הזה, תוך כדי סחר בשוורים!'

הזקן סיים את סיפורו הנרגש, והיהודי שלצדו נפרד ממנו בלחיצת יד חמה, תוך שאינו מצליח להסתיר את קנאתו ביהודי שזכה לקנות את עולמו: להשקיע כמה עשרות רובלים, ולגלות אחרי שנים שבזכותו צמח אחד מגדולי הדור, מקים עולה של תורה בארצות הברית!

לימים, אותו יהודי נכבד השתתף באסיפה בה השתתפו כמה מגדולי הדור, וסיפר את הסיפור במלואו – כפי ששמעו מהרוכל הזקן. לפתע, החל רחש בשולחן המזרח, והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל שהשתתף באותה אסיפה – קם וביקש להוסיף פרט אחד לסיפור, מטלטל ומפתיע: 'הילד השני – הייתי אני!'

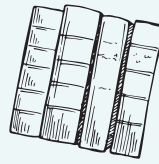
מדהים! מעורר השתאות! הנה כי כן, זכה אותו יהודי שהתאמן להחזיק תורה מדי חודש בחודשו, כשהיה לו קל – הפריש הון כחומש, וכשהיה לא קל – בכל זאת הפריש כמה פרוטות כחומש. הוא התעקש להחזיק תורה, ומי מאיתנו אינו מקנא בזכותו הכבירה, כי הוא האיש שבזכותו צמחו ענקי הרוח, בוני עולם התורה באמריקה אחר השואה, הלא הם הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל – ראש ישיבת לייקווד, והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל – ראש ישיבת 'תורה ודעת'.

וסיפור מפעים זה, אותו סיפר הרה"ג רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, מאיר לכולנו: לעולם, לעולם לא יכול יהודי לדעת, מה יפעל כשהוא מחזיק תורה. לפעמים, מזמן הבורא לאדם הזדמנויות כבירות, להיות זה שזוכה לגדל את גדולי הדור הבא, לכלכל אותם בצעירותם ולתמוך בצמיחתם הרוחנית.

ובאותה מידה, לעולם, לעולם החזקת תורה היא מניה טובה ומשתלמת, שאין לדעת לאן תוביל וכמה תרווית. כי כל רגע שיהודי לומד תורה בזכותך, כל רגע של שלוה וצלילות הדעת שזכית להעניק לו, כל יום וכל שעה שהוא עמל בתורה – היא בזכותך וליכותך, וזו זכות שאי אפשר לתאר, זכות שפותחת את שערי השפע, זכות שמעניקה לך ברכת שמים!

לא תמיד זה קל, כמו בתקופה הזו. ובכל זאת, דווקא עכשיו, הבה נחזק ונעצים את החזקת התורה שלנו, הבה נתמוך בלומדי התורה ביתר שאת, הבה נפעל למענם בכל הכח – בתרומות כבירות, בעזרה אישית, בגיוס כספים למענם, ובכל דרך. כך נבטיח שיהיו

זו היתה פגישה מכרעת שהיתה עלולה להפיל את העסקה באחת. לפני קיומה הכינו את חברי המשלחת האמריקניים אודות כללי הטקס המחויבים. בסינגפור, כמו ברוב המזרח הרחוק, טבועה תרבות עמוקה של טקסים שונים עליהם אסור לדלג גם כאשר העמית שמולך הוא אמריקני חופשי.

בקומת הכניסה, סמוך לשורת המעליות, פגש את חברי המשלחת אחד המתאמים המקומיים. הוא ניגש לר' משה וולפסון וביקש ממנו באדיבות – אך בטון שאינו משתמע לשני פנים – להסיר את הכיפה. "פריט הלבוש הזה", הבהיר המתווך, "עשוי להתקבל כאן לא נכון. הוא עלול להוריד לטמיון את כל העסקה!"

באותה שניה נפגשו במכוון עיניהם שני האחים לבית וולפסון. ניצוץ דק מן הדק הבליח מזוג עיניים אחד למשנהו, וכאילו ניחוו בטלפתיה ידעו שניהם שאין על מה לדבר. את הכיפה לא מורידים.

"אני אשאר עם הכיפה", קבע רבי משה "ויהיה בסדר", ניסה להרגיע את המתווך.

המתווך נלחץ. "ברחמים! ברחמים!" ניסה להתחנן על נפשו, על כבודו ועל... כספו "אני מבקש ומתחנן שתסירו את הכיפה מראשכם. אנחנו מדברים על עסקה גדולה ביותר! למה לתת לדברים קטנים לקלקל אותה? אל תזרוק את הכיפה – רק תשמור עליה בכיס..."

"ליסן" (תקשיב), לואט לו ר' משה בקול צלול: "אני לא מוריד את הכיפה!"

חלק מהפנים שנדחסו למעלית היו חמוצות, אך זו כבר היתה מציאות שלא ניתנת לשינוי.

הקומה בה עצרה המעלית היתה כולה פאר והדר. כל איש עסקים שנכנס למתחם המיועד זכה לאיחול חם מדייל שניצב

בפתח וידע לנקוב בשמו. משם הפנו אותם לאולם הפגישות שם אמורה להתקיים הפגישה המכרעת.

כמאה איש התקבצו סביב שולחן ארוך. הושיבו אותם בסדר מתוכנן שיצר ביניהם סוג של קבוצות דיון. בראש השולחן ניצב כיסא מלכותי השווה עשרות אלפי דולרים, שהוכן עבור הטייקון המהולל שתיכף ייכנס לאולם.

האמריקנים שרגילים להשתכשך עם טייקונים, נדהמו להיווכח עד כמה הכסף לא משנה בסופו של דבר את האדם בכהוא זה. הטייקון התעלה על בני ארצו בכמות הכסף שצבר, אך נותר סינגפורי דחוס בתרבות ראוותנית. אדם שמשחק משחקי מלך שמתאימים יותר לילדים בגיל הגן. אגב, זה גם היה הכינוי שלו בין

ר' משה נדהם מהבקשה המפתיעה, אך מי מעז לסרב ל"מלך"? (האם לא די בכך שהעז להיכנס הנה עם כיפה...) מזג לעצמו ובידך בכוונה ובקול "ברוך אתה השם, אלוקינו מלך העולם, שהכל נהיה בדברו!" הטייקון לא נותר חייב: "אמן"! ענה בקול. במקום לבלוע את המים כמעט בלע ר' משה את הלשון. מה מתרחש כאן? אך הטייקון המושך להפתיע...

המקומיים "המלך"!... הפגישה החילה, הצוותים דנים בפרטים שאחרי האחרונים, ולפתע הושלך הס באולם. כולם התרוממו באחת ביראת כבוד, ומידענו "המלך" נכנס פנימה בכל הודו והדרו. הוא התיישב וסימן בידו להמשיך בשיחות.

חלפו כמה דקות, "המלך" מרים לפתע את ידו ושקט השתרר באולם. הוא פונה לרבי משה וולפסון ומבקש:

"תיקח שתיה ותעשה ברכה!"

ר' משה נדהם מהבקשה המפתיעה, אך מי מעז לסרב ל"מלך"? (האם לא די בכך שהעז להיכנס הנה עם כיפה...) מזג לעצמו ובידך בכוונה ובקול "ברוך אתה השם, אלוקינו מלך העולם, שהכל נהיה בדברו!"

הטייקון לא נותר חייב: "אמן"! ענה בקול.

במקום לבלוע את המים כמעט בלע ר' משה את הלשון. מה מתרחש כאן? אך הטייקון המושך להפתיע:

"תגיד לי, היית הבוקר בבית הכנסת?" רבי משה השיב בחיוב, והטייקון אמר: "שמת לב איזה מוזר זה, הרב הוא אשכנזי, האנשים מתפללים בנוסח ספרדי ויש עוד כמה אי התאמות בקהילה..."

הפעם המים כבר כמעט נשפכו מידי של ר' משה. הטייקון הבחין שהוא נסער וסיפר בפני כולם:

"התייתמתי בתור ילד קטן, וזה שאימץ אותי היה יהודי עשיר. מעולם לא התגיירתי אך גדלתי אצל יהודי, ואפילו הייתי מתלווה אליו לבית הכנסת. מאז ומתמיד אני כמוהן שומר על חיבתי המיוחדת ליהודים!"

מכאן ואילך הפגישה התקדמה לטובה, כשבמהלכה הוא מכבד את ר' משה ומאיר לו פנים באופן נדיר, עד שנסגרה לשביעות רצון כל הצדדים.

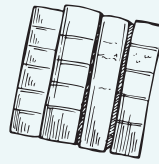
סיים ר' משה: "זרק לחשוב על כך שהמתווך חשש שהעשיר יראה אותו עם כיפה... עלינו, כיהודים שומרי תורה ומצוות, מוטל עלינו לשמור על האידישקייט מכל משמר – ובל נחשוש שנפסיד מכך. הנה, אני רק הרווחתי!"

(קבלת שבת)

'ישר כוחך, תלמידי ר' משה, יישר כח גדול ועצום. אשריך שפעלת כה רבות, הצלת הישיבה נזקפת לזכותך!' – אמר ראש הישיבה ולחץ את ידו בחמימות...

התלמיד הנבון הופתע, וניסה לתקן. בגמגום קל הסביר שאינו יודע על מה מדובר, הן לא הצליח כלל לגייס ולו פרזטה אחת, ואין לו מושג על איזו הצלחה ראש הישיבה מודה לו כל כך... אולם ראש הישיבה שב והודה לו, כשהוא מסביר: 'הלא תדע בני, כי היום בבוקר הגיע יהודי והעניק לי תרומה בסך 52 לירות שטרלינג!' – סכום משמעותי באותם ימים. 'ואכן, איך זה קשור אליי?' – שב התלמיד ושאל

במבוכה. 'ניחא, יהודי הגיע והעניק תרומה נכבדה לשיבה - זה בוודאי משמח. אולם, איך זה קשור לכשלוני המוחלט במסע גיוס הכספים שלי אמש'?

אחת הישיבות החשובות ורבות המעלה בלונדון של לפני כשבעים שנה, היתה ישיבת 'תורת אמת', בראשה עמד הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל. על קול התורה הפועם בעוז בהיכל הישיבה, העיבה דאגת המחיה היומיומית, כאשר המצב הכלכלי הדחוק באותה תקופה גרם לכך שהיו ימים בהם שררה חרפת רעב של ממש בישיבה, ופשוט לא היה לתלמידה מה לאכול.

ביום מן הימים, כשהדוחק החמיר עד מאוד, קרא ראש הישיבה לאחד מתלמידיו, וביקש ממנו להתדפק על פתחי נדיבים ולבקש את עזרתם, להצלת הישיבה ותלמידיה מחרפת רעב. למרות שמעודו לא הורגל לכך, נענה התלמיד לאתגר ויצא בשעת ערב לחזר על פתחי נדיבים, לבקש את עזרתם.

התלמיד יצא למשימה, אולם ההצלחה לא האירה לו פנים. ברוב הבתים סירבו לפתוח את הדלת, ובמעט שפתחו - הגיבו במשיכת כתפיים או באין לנו לתת' סתמי. היו גם מי שהעמידו כלבים בחזית ביתם כדי למנוע מסתננים מסוגו, היו גם כאלה שתלו בחצר הבית מודעה המזהירה בחורים כמוהו מלדפוק בדלת... כך או כך, שעות על גבי שעות צעד הבחור מדלת לדלת, ובסופו של דבר שב לישיבה בפחי נפש, כשלא הצליח לגייס ולו פרוטה אחת!

למחרת היום, ישב התלמיד כמדי יום בהיכל הישיבה ועסק בתורה, כשלפתע נקרא לשיחה עם ראש הישיבה. לבו החסיר פעימה, הוא תכנן להתנצל על הכישלון המחפיר, ולטעון שעשה כל שביכולתו אולם ההצלחה לא האירה לו פנים... הוא היטיב לסדר את מחשבותיו ותיורציו בראשו, ואז נכנס לראש הישיבה שדווקא קיבל אותו בחיוך רחב, ואמר:

'ישר כוחך, תלמידי ר' משה, יישר כח גדול ועצום. אשריך שפעלת כה רבות, הצלת הישיבה נזקפת לזכותך!' - אמר ראש הישיבה ולחץ את ידו בחמימות...

התלמיד הנבון הופתע, וניסה לתקן. בגמגום קל הסביר שאינו יודע על מה מדובר, הן לא הצליח כלל לגייס ולו פרוטה אחת, ואין לו מושג על איזו הצלחה ראש הישיבה מודה לו כל כך... אולם ראש הישיבה שב והודה לו, כשהוא מסביר: 'הלא תדע בני, כי היום בבוקר הגיע יהודי והעניק לי תרומה בסך 25 לירות שטרלינג! - סכום משמעותי באותם ימים.

ואיך, איך זה קשור אליי? - שב התלמיד ושאל במבוכה. 'ניחא, יהודי הגיע והעניק תרומה נכבדה לשיבה - זה בוודאי משמח. אולם, איך זה קשור לכשלוני המוחלט במסע גיוס הכספים שלי אמש'?

ראש הישיבה התחייך, הניף ידו בביטול והשיב: 'אה, וכי אתה חושב שיהודי יוצר את ההצלחה במו השתדלותו? וכי נראה לך שבורא עולם נותן כסף לאדם לפי מידת מאמציו? לא ולא, בני! - הקדוש ברוך הוא שולח לנו כסף להצלת הישיבה, ותנאי התנה במעשה בראשית שלא נקבל את מה שמיועד עבורנו - אלא אם נעשה השתדלות. ובכן, אתה עשית את ההשתדלות, ולכן בורא עולם שלח את הכסף ממקור אחר!'

ראש הישיבה שתק קמעא והוסיף: 'התפיסה כביכול ההצלחה שלנו היא תוצאה של השתדלותנו - אינה אלא טעות מוחלטת! אמת ויציב, יהודים מחויבים לעשות השתדלות, אותה עשית בכל כוחך. התוצאה? - אותה מעניק בורא עולם בדרכו שלו, והוא שלח לנו את התרומה הנכבדה הבוקר, לאור השתדלותך אמש!'

ראש הישיבה סיים את דבריו המאירים, ושב והודה לתלמידו על מאמציו, שהובילו לתוצאה - אם כי ממקור אחר. התלמיד, לימים הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א - ראב"ד 'העדה החרדית', סיפר את הסיפור לתלמידיו, והוסיף את המסר הברור, אותו נחוץ כל כך לזכור:

יהודים מחויבים לעשות השתדלות, זה התפקיד שבורא עולם הטיל עלינו, ועלינו לעמוד בו. לצד זאת, הבה נזכור כי ההצלחה אינה תוצאה של מעשי ידינו, אנו לא יוצרים אותה, מי שיוצר אותה הוא אבינו שבשמים, בו אנו בוטחים ועליו אנו סומכים, והוא השולח לנו את ההצלחה, את ההישגים, את התועלות, את כל מה שאנו זקוקים לו.

הבה נחدد את המסר הזה בליבנו, כדי לזכור שגם אם משהו התערער ביציבותנו באישית בימים אלה - הרי מה שהתערער הוא היכולת לעשות השתדלות, ולא הספק האמיתי של הפרנסה, ההצלחה, השגשוג העסקי או ההישגים הנשפאים. הספק האמיתי הוא אבינו שבשמים, רק עליו אנו סומכים ורק בו אנו בוטחים!!

וככל שנחدد את החשיבה הזו בליבנו, כך ייקל עלינו לבטוח בה ולסמוך רק עליו, לא להאמין בכוחותינו או בכישורינו אלא רק בכוחו ובגבורתו של בורא עולם, ואז נזכה לראות בחסדו וברחמיו, באוצרות השפע שהוא מרעיף עלינו ובהצלחתנו האמיתית והמלאה! פניני פרשת השבוע

התלמיד, לימים הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א - ראב"ד 'העדה החרדית', סיפר את הסיפור לתלמידיו, והוסיף את המסר הברור, אותו נחוץ כל כך לזכור:

יהודים מחויבים לעשות השתדלות, זה התפקיד שבורא עולם הטיל עלינו, ועלינו לעמוד בו. לצד זאת, הבה נזכור כי ההצלחה אינה תוצאה של מעשי ידינו, אנו לא יוצרים אותה, מי שיוצר אותה הוא אבינו שבשמים, בו אנו בוטחים ועליו אנו סומכים, והוא השולח לנו את ההצלחה, את ההישגים, את התועלות, את כל מה שאנו זקוקים לו.

פנינים על הפרשה:

זכה הצדיק נוטל גם את חלק הרשע בגן עדן

ואיש כי ימכר בית מושב עיר חומה והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו ימים תהיה גאלתו. ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר בעיר אשר (כתיב לא) לו חמה לצמיתת לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביכל (ויקרא כה כט-ל). אפשר לרמז, במה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (חגיגה טו.), דאם זכה צדיק נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, ואם נתחייב רשע נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנום. והנה זה הענין מחיי האדם, נכתב ונחתם בספר, פלוני נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן. וכמו שפרשו המפרשים, על מאמר (ראש השנה טז:) שלשה ספרים נפתחים בראש השנה, של צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, ושל רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר [למיתה]. ומקשים, והא קא חזינו כמה צדיקים מתים בתוך שנתו, וכמה רשעים מאריכים שנים רבות. ותירו המפרשים זה, דהכונה היא על חיים של אותו עולם ועל המיתה של אותו עולם, דאינו נקרא חי, רק מי שזוכה לעולם החיים, ואינו נקרא מת, רק מי שמת ונאבד זכרו מעולם החיים. והנה פשוט הוא, דאף על פי שנכתב הצדיק לחיים ונכתב הרשע למיתה, אם חס ושלום סרח הצדיק חוזר ונכתב למיתה, ואם חזר הרשע בתשובה חוזר ונכתב לחיים, וזה יהיה עד שעת המיתה, היא עקר החתימה. והכא נמי, מי שנכתב לו בחייו שנטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, אם חזר חברו ועשה תשובה, יחזר לו חלקו, ולא יזכה הצדיק בחלק הרשע עד שימות הרשע בלי תשובה, אבל אם חזר בתשובה חוזר לו חלקו שנכתב לצדיק:

עד שעת המיתה יכול הרשע לזכות בחלקו בחזרה

וזהו שאמר ואיש כי ימכר בית מושב, דהינו האיש שהוא רשע ומחמת רשעו נכתב עליו שחלקו שיש לו בגן עדן נטלו חברו הצדיק, והיו עתה כאלו מכר ממש החלק שיש לו בגן עדן. וזהו כי ימכר בית מושב, הוא החלק שיש לו בגן עדן, שזה הוא הנקרא מושב וישוב העקרי. ומפרש הפסוק באיזה מקום הוא המושב הזה, הוא בעיר חומה, היא גן עדן הנקראת עיר ה', וחומת אש סביב לה. וזה הרשע, על ידי מעשיו הרעים נכתב עליו שמכר חלקו לחברו הצדיק, ואפלו הכי והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו, דהינו שיש בידו רשות לגאל ולפדות על ידי תשובה עד שעת מותו, ולא תקרא מכירה גמורה רק אם מת בלי תשובה, וזהו עד תם שנת ממכרו, היא שעת המיתה שנת המיתה, עד אותה שעה יש לו רשות לגאל ולפדות על ידי תשובה. והנה, 'עד תם שנת' ראשי תבות 'שעת', ותום אותיות 'מות', לרמז דעד שעת המיתה יש בידו רשות וכת לפדות ולגאל. וזהו שאמר נמי ימים תהיה גאלתו, פרוש, ימים דהינו כל ימיו יש לו כת ורשות לגאל ולפדות על ידי תשובה:

אם מת הרשע בלא תשובה זכה הצדיק בחלקו לעולם

אכן, אם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה, דהינו שלא שב בתשובה אפלו בשנה אחרונה המשלמת ימיו, ומת בלי תשובה. אז בזה וקם הבית [אשר בעיר], אותו החלק אשר בגן עדן הנקראת עיר ה'. אשר לו חמה, כתיב לא וקרינו לו, לרמז, לזה הרשע לא יש חומה, שהרי גדרו פרץ והרס ומכרו לאחר, ולצדיק יש לו חומה, ועל ידי מעשיו הטובים זכה בו לצמיתת מכירה חלוטה, לקנה אתו לדרתיו, דהינו זה הצדיק שזכה באותו חלק, קנה אותו לדורי דורות, לא יצא מידו לעולם. ומה שאמר לא יצא ביכל, דהינו כשימות זה הרשע ויובל לקברות, לא יצא חלקו מיד הצדיק, יובל כמו 'לקברות יובל' (איוב כא לב), רק, הצדיק זכה בחלק הרשע זכיה גמורה לעולם:

(פיתוחי חותם פרשת בהר)

עצות וסגולות:

ברכות הנהנין (ב')

הברכה לשון נוכח, כי השכינה כנגדו

וצריך שיכון בשעה שהוא מברך, כאלו הוא עומד לפני הקדוש ברוך הוא, ולפיכך נתקנו הברכות בלשון 'ברוך אתה' שהוא לנוכח, מטעם זה שיכון אדם שהשכינה כנגדו ולה הוא מברך.

(גנזי המלך, תיקון התשובה אות ל)

ברכה ללא כוונה – איננה ברכה

האוכל כבהמה ושוכח השם בשעת אכילה, וגם ברכתו משפה ולחוץ מצות אנשים מלמדה, ברכה זו אינה ברכה ואינה עולה בשם, ואין בה כח לעשות שום פעלה.

(פיתוחי חותם פרשת עקב, ד"ה פן תאכל)

הנזקים שגורם בברכה שאינה כראוי

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לה:) כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גזל להקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, שנאמר (משלי כח כד) 'גזל אביו ואמו וגו'. והדבר מבאר, דכיון שהברכות הם לברר הניצוצות, ומאחר שעל ידם מתבררים הניצוצות, נמצא מי שאינו מברך כאלו הכניס הניצוצות מחדש בקלפות, מאחר שיש בידו להעלותם ולא העלה אותם נחשב עליו כאלו גזל מחדש הניצוצות של הקדשה והכניסם בקלפה, ועל זה נקרא 'גזל', על פן צריך האדם שיהיה זהיר וזריז בברכות המצות וברכות הנהנין לברכם בכונה כראוי כדי לברר הניצוצות ולהעלותם. (שערי תשובה אות יט)

צירוף השמות בברכה

בכל ברכה שהוא מברך צריך לצרף בכונתו שם הוי"ה עם שם אדני, בין בברכות התפלה בין בברכות הנהנין.

(פיתוחי חותם פרשת פקודי, ד"ה ויהי)

יקדים בכונתו שם הוי"ה לשם אדני

הלא תראה, עקר הברכות לא נרשם בהם כי אם שם הוי"ה, ואנו מזכירים ומוציאים בפה שם אדני, ואם [אין] אנו מכונים ומצרפים שם הוי"ה עם שם אדנות, למה נרשמו הברכות בשם הוי"ה, אלא ודאי צריך לשתף שם הוי"ה עם שם אדני, ואדרבא, העקר הוא שם הוי"ה, וצריך המברך להקדימו בכונה.

(פיתוחי חותם שם)

פניני אביר יעקב

מחברים לתורתו של המקובל האלקי רבי יעקב אבוחצירא ז"ע

ההבדל בין צדיקים לבינוניים לענין הגמול

ואגב יבאר גם כן מה דאיתא במסכת אבות (פ"ד מט"ו): רבי ינאי אומר אין בדינו משלות הרשעים ואף לא מיסורי הצדיקים. דיש לדקדק מה כונת רבי ינאי בזה. אמנם לפי מה שכתבנו יבוא על נכון, דהנה הצדיק גמור טוב לו בעולם הזה ובעולם הבא, אבל מי שאינו צדיק גמור רע לו בעולם הזה וטוב לו בעולם הבא, ומי שהוא בינוני צריך לתן דין וחשבון באותו עולם ולענש על העברות ולקח שכר על המצות, ומי שרבו זכיות באים עליו יסורין בעולם הזה על מעוט עונות שיש בידו. ורבי ינאי מרב ענותנותו לא רצה לחשב עצמו אפלו עם מי שרבים זכיות, רק עם הבינוניים, וזה שאמר אין בדינו לא משלות הרשעים, כלומר אין אנו יכולים לחשב עצמנו מצדיקים גמורים שטוב להם בעולם הזה ובעולם הבא, דאם כן היה ראוי שיהיה בדינו כמו שלות הרשעים בעולם הזה, כי צדיק גמור כך דינו לפי מסקנת הגמרא (ברכות ז.ו.) וגם כן אין לחשב עצמנו עם מי שרבים זכיות, שהרי אין בדינו מיסורי הצדיקים שרבים זכיות, לפיכך אין לנו לחשב עצמנו רק בינוניים, וכל זה מרב ענותנותו עליו השלום:

(דורש טוב, דרוש ג' לנפטרים)

בעל תשובה נקרא 'צדיק'

צדיק כחמד יפרח כארז בלבנון ישגה (תהלים צב יג). כאן חזר לדבר על בעלי תשובה דנתקנים תקון גדול על ידי תשובתם ועל ידי הגלגול. 'יפרח כארז בלבנון ישגה' סופי תבות עם כללות ד' אותיות גימטריא 'בגלגול', דעל ידי גלגול מפרח וצומח גזעו ומחליף כארז ונתקן מה שחסר לו. והנה 'גלגול' גימטריא 'חסד', דחסד גדול עושה הקדוש ברוך הוא עם האדם שמחזירו בגלגול כדי לתקן מה שחסר לו, ועל ידי שעושה תשובה האדם, היא הגורמת לו להשלים תקונו בגלגול. ואפשר דזה נרמז במשמעות תשובה, דעל ידי תשובה באה אליו השבה שישוב לעולם אחרי מותו לתקן מה שחסר לו:

והנה כתוב (ישעיה ס כא) 'ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ', דמה שאמר 'כלם צדיקים' קשה ההבנה, וכי העם כלם צדיקים, והרי ענינו הרואות דאין העם כלם צדיקים. ואפשר דמלת 'צדיקים' כלל בעלי תשובה ד'צדיקים' במלוי צדי דלת יוד קוף יוד מס, גימטריא

זו בעלי התשובה עם הכולל, דקרא לצדיקים גמורים ולבעלי תשובה 'כלם צדיקים'. דקריאת שם צדיק דבר גדול, ועל זה נקרא יוסף הצדיק, ונח שהיה שלם לפניו בדור המבול קרא אותו הקדוש ברוך הוא צדיק. וכתוב זה בא להשימיענו דגם בעלי תשובה נקראים צדיקים ונכללים עם צדיקים בשם, להורות דכמו שאלו לא חטאו גם אלו לא חטאו, לזה אמר 'ועמך כלם צדיקים' דהינו בין בעלי תשובה בין צדיקים גמורים כלם נכללים ביחד ונקראים צדיקים, שהרי מספרם שווה כמו שכתבנו:

ובזה אתי שפיר מלת 'כלם' דקאי דוקא על בעלי תשובה לכללם עם הצדיקים בשם זה של צדיקים, וכלם הצדיקים ובעלי תשובה 'לעולם יירשו ארץ' שהיא ארץ עליונה ארץ החיים, דכתוב אחר אמר (תהלים לו כט) 'צדיקים יירשו ארץ', דלא תימא דוקא צדיקים גמורים, לזה אמר דגם בעלי תשובה נקראים צדיקים, ואין חלוק בין אלו לאלו. ומי שחסר לו שום תקון, אני שומרו ועושה אותו כנטיעה פעם אחר פעם עד שיהיה מתקן ושלם כראוי, וזהו שאמר 'נצר מטעי' דהינו אני נוצר הנטיעה ונוטעה פעם אחר פעם, עד שתהיה שלמה בהתפארות גדולה כראוי, וזהו 'מעשי ידי להתפאר': (שערי ארוכה אות ט)

מה בין צדיק לרשע

מזה העולם יקח אדם ראיה לאותו עולם, ובזה העולם הרי אנו רואים בעינינו השוכר והענש, כי הרשע שרבו עונות ומעוטו זכיות הנה שוכרו אתו בזה העולם על מעוט זכיות שעשה, והצדיק שרבו זכיות ומעוטו עונות הרי הוא ביסורין וענשין, מזה למד האדם דכל שכר הצדיק שמור לו לאותו עולם קרן ורוח בלבתי יחד ממנו נדה, וכל ענש הרשע הכל שמור לו לאותו עולם להפריע ממנו. ועוד יש דבר אחד שממנו ידע האדם ההפך שיש בין צדיק לרשע ובין עובד אלהים לאשר לא עבדו, והוא שמיום שנברא העולם ועד היום הזה ומחר בכלל, אין דור שאין בו צדיקים ורשעים, והצדיקים שמתו אינם נשכחים, ולעולם בני אדם זוכרים אותם לברכה ומבקשים בזכותם רחמים מאת ה', והרשעים במותם נמחה שמם ואבד זכרם המה:

(דורש טוב, דרוש ג' לנפטרים)

- ווארט יומי • סיפור
- יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי
- פניני אביר יעקב

- זוהר יומי • פניני הדף
- יומי • זיכרון לצדיק

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

ככה מתחילים את היום! שירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

הטעם שזמן תפלת מנחה רק לאחר כחצי שעה מחצות

בגמ': אמר רב ספרא צלותיה דאברהם
מכי משחרי כותלי. (יומא כח, ב).

הטור (או"ח סי' רלג) כתב דזמן תפלת
מנחה משש שעות ומחצה ולמעלה עד
הלילה. וכתב הבית יוסף דנראה מדברי
רבינו הטור שזמן מנחה לכתחלה הוא משש
שעות ומחצה ולמעלה וכן נראים דברי
הרא"ש בתשובה (כלל ד ס"ט). אבל מדברי
הרמב"ם אין נראה כן שכתב בפ"ג מהלכות
תפלה (ה"ב) דמפני שתפלת המנחה כנגד
תמיד של בין הערבים והתמיד קרב בכל
יום בתשע שעות ומחצה, תקנו זמנה מתשע
שעות ומחצה והיא הנקראת מנחה קטנה,
ומפני שבערב הפסח שחל להיות בערב
שבת היו שוחטין התמיד בשש שעות
ומחצה אמרו שהמתפלל אחר שש שעות
ומחצה יצא ומשהגיע זמן זה הגיע זמן
חיובה והיא הנקראת מנחה גדולה. ונראה
מדבריו שעיקר תקנת זמן תפלת המנחה
לכתחלה הוא מתשע שעות ומחצה ולמעלה
וזמן מנחה גדולה היינו שאם התפלל תפלת
המנחה מזמן זה יצא ידי חובתו. ובשו"ע (סי'
רלג ס"א) כתב דמי שהתפלל תפלת המנחה
לאחר ו' שעות ומחצה ולמעלה יצא. ועיקר
זמנה מט' שעות ומחצה ולמעלה עד הלילה.
והוא כדברי הרמב"ם.

והנה בשו"ת דברי יציב (או"ח סי' צח)
העיר מהא דאיתא בגמ' דצלותא דאברהם
מכי משחרי כותלי והוא משעה ששית,
ומוכח דאף לכתחילה מותר. והביא
שהרש"ש בברכות (לא. ד"ה ערב ובקר)
כבר העיר כן. ומיישב הדברי יציב דכיון
שהטעם שמאחרין קרבן התמיד שתי
שעות אחר תחילת זמן שחיטתו הוא מפני
הקרבנות שהיו צריכים להקריב שהרי אין
להקריב קרבן אחר תמיד של בין הערבים,
ובזמן אברהם אבינו לא היה שייך זה ולכן
היה מתפלל כעיקרא דדינא דתמיד דבשש
ומחצה, אך בזמנינו יש לחשוש שייסברו
ח"ו שאחר חורבן הבית הותרו שוב הבמות
ולא צריכי תו להאחור של ב' שעות כנ"ל,
על כן מתפללים מנחה קטנה דייקא להורות
דמשנבנה המקדש בירושלים נאסרו הבמות
לעולמים והזמן הוא כזמן שהיה כשבית
המקדש היה קיים.
וכן הביא בשו"ת (או"ח סי' רלה סק"ב)

עתים שוטה, כשהוא חלים ה"ה כפיקח
כל כשהוא שוטה ה"ה כשוטה וכו' ופירש
דהיינו כיון דהוא שוטה ושוטה פטור מן
המצות אין המצוה שעשה בזמן שהוא
פטור פוטרו אח"כ בזמן החיוב.

ולכאורה יש להוכיח כדבריו מגמ' דידן
דכל שסדרו שלא כמצותו נעשה כמו
שסדרו קוף, וא"כ גם לענין מי שעשה
מצוה בעודו קטן הוי כמעשה קוף וחייב
שוב לעשותו.

אמנם בשו"ת משיב דבר (ח"א סי' יח)
כתב דמה שהוכיח מחצי עבד שנשתחרר,
בשלמא עבד שעשה מצות עשה שהזמן
גרמא ונשתחרר מחויב שוב לעשותו, משום
דעבד אין שום מצוה עליו במ"ע שהזמן
גרמא והוי כמו שלא עשה כלל, אך קטן
אף שפטור הוא מ"מ יש עליו מצוה מחמת
חינוך, וכיון שכן פטור אף לאחר שנתגדל.
והוכיח מדברי הרמ"א (שו"ע או"ח סי'
נג ס"י) שקטן לפני גדלותו אין עובר לפני
התיבה להתפלל להוציא אחרים י"ח, ואפילו
יגיע לכלל גדלות בערב אסור, ואם נימא
דלא יצא הרי היה אסור להתפלל לפני
גדלותו אפילו בפ"ע שהרי מיד כשתחשך
יתחייב להתפלל שנית נמצא דתפלה
ראשונה לבטלה, ומדלא חשו רק לעבור
לפני התיבה מוכח דבפני עצמו יצא, ועוד
הוכיח ממה שפסק הרמב"ם (קרבן פסח פ"ה
ה"ז) דקטן שנתגדל בין שני הפסחים אם
שחטו עליו בראשון פטור מלעשות פסח
שני, ועל כרחק כנ"ל.

שהאריז"ל היה נזהר לא להתפלל מנחה
אלא עם שקיעת החמה. וכן אי' בגמ' ברכות
שמצוה להתפלל עם דמדומי חמה וכו',
ואע"ג דלייטי עלה במערבא הני מילי מאן
דמאחר טפי אבל קודם ביאת השמש מעט
שפיר דמי.

ומ"מ מבואר מדברי הפוסקים דלפני שש
ומחצה אינו יוצא וכן דייק המגן אברהם
(סימן רלג סק"א), ולכאורה יש להעיר
מדברי הגמ' כאן דצלותיה דאברהם מכי
משחרי כותלי והוא בשעה ששית, וכתב
המ"א דכיון שאין אנו בקיאים לדייק כל כך
קבעו בשש ומחצה.

קטן שעשה מצוה והגדיל כשעדיין זמן חיוב

בגמ': כיון שסדרו שלא כמצותו נעשה
כמו שסדרו הקוף. (יומא כח, ב).

הגרע"א (או"ח סי' קפו) נסתפק בקטן
שעשה מצוה ונתגדל כשעדיין זמן חיוב אם
יצא ידי חובתו במה שעשה בעודו קטן או
צריך לחזור ולעשותו.

גם המנחת חינוך (מצוה לא) חוקר בקטן
שקידש בליל שבת ובבוקר הביא ב' שערות,
אם מחויב לקדש שוב בבוקר, וכתב שם
דתליא בפלוגתא. והנה בטורי אבן (ר"ה כז)
משמע דס"ל דלא יצא, והביא ראייה מחצי
עבד וחצי בן חורין שלא הוציא את עצמו
וכשנשתחרר חייב שוב, ועוד הביא ראייה
מהא דאמרינן גבי כפאו שד עתים חלים,

הוא בשו"ת חכם צבי (ס' יא) ונודע ביהודה (מהדו"ת ס' כד) שאסור לאשה לטבול בליל שבת בחמין, והעוברת וטובלת ודאי איסורא עביד ושורי למקרי עבריא, ורק טבול בצונן ושומר מצוה לא ידע דבר רע או תדחה הטבילה למוצ"ש, ואעפ"כ התירו להפיג צינת המים לבד באופן שלא יתחמם שיעור שיקרא להם מים חמים.

אמנם הרבה פוסקים מלמדים היתר לטבול בחמין בשבת, וטעמם דלא אסרו אלא במתכוין לרחוץ ולנקות גופו בין בתורת שפיכה על גופו בין בתורת כניסה תוך המים, אך בתורת טבילה דאין הכוונה משום רחיצה אלא להתיר הגוף מן הטומאה, בכה"ג ליכא למיחש להך גזירה.

בשו"ת תשורת שי (ח"א ס' יז) כותב ליישב המנהג באופן אחר, דהרי גזרו חז"ל שלא לרחוץ כל גופו בשבת בחמין שהוחמו מע"ש שמא יבואו להחם בשבת, ואעפ"כ לא גזרו מה"ט שלא לרחוץ פניו ורגליו, ועל כרחק לומר דלא גזרו אלא ברחיצת כל גופו שהוא רק למעונגין משא"כ רחיצת פניו ורגליו דהוא שוה לכל נפש לא גזרו, וכמו שכתבו התוס' (ביצה כא ע"ב ד"ה לא יחם) דאסרו חז"ל להחם ביו"ט חמין לרחוץ כל גופו משום דאינו רק למעונגין אבל לידיו ורגליו שוה לכל אדם, ובנו"ב כתב דמהאי טעמא י"ל שמוותר להחם ביו"ט חמין לשפוף למקוה ומשום דאינו רוחצין לתענוג רק למצוה ולטבול בצונן שוה לכל נפש, אם כן ה"נ בשבת טבילת כל גופו בחמין שהוחמו בע"ש שהוא דבר שצריך לכל נפש כמו רחיצת פניו ורגליו יתכן שלא גזרו.

יש מביאים מהר"י עייאש להתיר הטבילה בחמים בשבת משום שמקוה המיוחד לרבים שאני דרבים מזהר זהירי ולא אתו לידי טעות שיבואו לחמם בשבת דכל חד מדכר לחבריה, כעין הא דאמרינן בעלמא דבשל רבים ליכא חשדא. ובשו"ת ישועות מלכו (או"ח ס' יט) כתב ששמע מגאון אחד אשר הה"ק מוהר"ש זצ"ל מבעלז הנהיג כך לטבול במים חמים, ומ"מ סיים דטוב להחמיר שלא יהא חם ביותר רק ממוזג כי אין להורות דבר התמוה לרבים. וכן הוא גם בקצה"ש (ס' קלג סק"ח) דאין להחמיר כלל שלא לטבול בשבת ואדרבא מצוה קעביד, וכן היה מנהג האר"י וכן הוא מנהג ירושלים

הוי הפסק לענין ברכה מ"מ צריך ליטול ידיו, והפמ"ג (מש"ז שם) כתב שלא יברך. הגאון ר' שלמה קלוגר בהגהת חכמת שלמה (שם) מחלק דבאופן שקפצה עליו שינה שלא מדעתו לא נחשב היסח הדעת, דהיסח הדעת הוא רק בכה"ג שמדבר עם חברו או אומר הלל ואגדתא אבל אם ישן לא נחשב אלא כמו אבידה דאינו מדעת והוי כמו אונס, ואף שאינו אונס ממש שהרי גם אם מאבד איזה דבר לא נחשב אונס דהרי שומר שכר חייב עליה, מ"מ לא נחשב היסח הדעת, משא"כ כששכב מרצונו דומה למדבר עם חברו או אומר הלל ואגדתא שהוי היסח הדעת.

ובגדר שינת עראי ושינת קבע ראה בשערי תשובה (ס' ד אות יז) שהוא כחצי שעה ואפ"י פחות, פחות משיתין נשמי כתב בכף החיים דלא חשוב אפ"י שינת עראי ולא צריך נטילת ידים, ובישן על מטתו נחשב בכל אופן לשינת קבע [ראה מ"ב (ס' מז), כף החיים (ס' קעה אות טל)].

טבילה בשבת במקוה חמה

בגמ': אם היה כהן גדול זקן או איסטניס מחמין לו חמין ומטילין לתוך הצונן כדי שתפיג צינתו (יומא לא, ב).

הפוסקים דנו בענין טבילה במקוה חמה בשבת אם הוא בכלל גזירת רחיצה בחמין שאסרו חז"ל בשבת. המ"ב (ס' שכז סק"ז) כתב דבמקום שנהגו להחם המקוה צריך ליזהר שלא יהא רק פושרין דאל"כ אסור לטבול, דטבילה נכלל באיסור רחיצה. וכן

האם הישן בתוך הסעודה הוי היסח הדעת וצריך ליטול ידיו

בגמ': הא דאסח דעתיה הא דלא אסח דעתיה. (יומא ל, ב).

סוגייתנו עוסקת במצורע שטבל מבערב אם צריך לטבול שוב ביום השמיני, ובענין טבל והסיח דעתו אם צריך לחזור ולטבול. והנה בזמנינו נוגע דין היסח הדעת לענין נטילת ידים לסעודה שהוא משום סרך תרומה. ובשולחן ערוך (או"ח ס' קסד ס"א) כתב נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום אפילו שלא בשעת הדחק, ובלבד שלא יסיח דעתו מהם. ובסעיף ב' כתב מי שעומד בסעודה ונזכר שנגע בשוק וידך ומקומות המכוסים באדם או שחיכך בראשו וכל כיוצא בזה צריך לחזור וליטול ידיו ויברך על נטילת ידים. והפוסקים הביאו דברי המהרש"ל שחולק על זה ודעתו שאין לברך. למעשה הכריע הבה"ל דבעשה צרכיו או שנגע במקום מטונף ממש או שהלך והפליג צריך נט"י בברכה, אך אם נגע במקום המכוסה סתם או שהשתין אף ששפשף צריך נט"י כדין אבל לא יברך, עיי"ש. בשו"ע הרב כתב להקל לא לברך בכל אופן משום ספק ברכות להקל. וכן כתבו עוד מגדולי הפוסקים.

ודנו הפוסקים אם הלך לישון באמצע סעודתו אם צריך ליטול ידיו שוב כשקם להמשיך סעודתו. המ"א (ס' קעה ס"ק יג) כתב דשינת עראי בתוך הסעודה אף שלא

בין הת"ח מכל העדות חסידים ופרושים וספרדים.

ובשו"ת דברי חיים (ח"ב) כתב דאף שעל פי דין נראה שאסור וכמו שכתב הנוב"י (מהדו"ת סי' כד) אך הסדרי טהרה (ס"ס קצז) מיקל וכיון שכן נהגו גדולי דורינו היתר בזה הנח להם לישראל. מ"מ צריך ליזהר רק לטבול לשם מצוה ולא ליהנות מהשהייה במים.

גמירי, אם היינו הלכה למשה מסיני

בגמ': אמר רב חסדא גמירי חמש טבילות ועשרה קידושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום (יומא לב, א). וכתב רש"י גמירי הלכה למשה מסיני.

בשדי חמד (מע' ג כלל מז) האריך שמצינו כמה פעמים בש"ס הלשון גמירי ואינם הלכה למשה מסיני אלא מסורת אבותינו, וכההוא דמסכת שבת (ק:) גמירי אין ספינה מהלכת בפחות מעשרה, ובפסחים (נב:) גמירי אין חיה שביהודה גדלה על פירות שבגליל, וא"ל שם ברש"י מסורת בידינו. וכן מצינו לפעמים הלשון גמירי לענין דברים שילפינן מקראי ואינם הלכה למשה מסיני, וכההוא דמעלין בקודש ולא מורידין דאי' בגמ' (ברכות כה). גמירי מעלין בקדש ואין מורידין, ובמנחות (צט.) ילפינן זה מקראי. וכן הא דאי' (סנהדרין קא.) גמירי דאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד, פירש רש"י דהוי הלכה למשה מסיני. וביומא (כה.) פירש דנפקא לן מדכתיב 'לעמוד לשרת', וכן כתבו התוס' (יומא כה.) דמוכח להדיא דס"ל דהא דאין ישיבה בעזרה הוי מדאורייתא. וגם בהא דגמ' דידן גמירי חמש טבילות טובל כהן גדול ביום הכפורים, שכתב רש"י דהוא הלכה למשה מסיני אין הדבר פשוט שכן וכמו שכתב בספר יד דוד שדעת הרמב"ם אינו כן, עיי"ש.

והנה גם לענין הא דכל פסוקא דלא פסקיה משה לא פסקינן, אי' לשון גמירי, בברכות (יב:) גמירי כל פרשה דפסקה משה רבנו פסקינן דלא פסקה משה רבנו לא פסקינן, ובשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"ב או"ח סי' כד) תמה על הרמב"ם והשו"ע שלא הביאו כלל דין זה דאפילו תימא דאין הכונה שהוא הלכה למשה מסיני כמ"ש רש"י אלא דהיא

תקנות, ובהמשך הזמן נתבקש להיות מורה צדק בהוצל שהוא מקום יותר גדול ויכול להמציא פרנסתו שם בריוח יותר ולא בצמצום, אם מותר לעזוב מקומו שכבר יושב שם משום אין מעבירין על המצות.

והביא מדברי התוס' בסוגייתנו (שם) דלא שייך אין מעבירין על המצות אלא כשרוצה לעשות שתיהם, דאז יש להקדים הראשונה שבאה לפניו, אך כל שאינו עושה אלא אחד יש לו לעשות ההיא שיש לו מעלה יותר כגון תדיר או מקודש, וכיון דק"ק מחוזה הם מתי מעט ושל הוצל הרבה יותר מהם נחשב מחמת זה למקודש יותר, וגם דבהוצל יכול לדון בכפיה יותר מבמחוזא דהתם לא קפדי האומות על זה, ויכול לדון ולהעמיד משפטי ה' ישרים בין איש ובין רעהו משא"כ במחוזא, על כן אין שום חשש לעזוב. גם הביא שיש סוברים דבחדא מצוה ליכא אין מעבירין ובכה"ג לדון ולהורות את ב"י החוקים והתורות הוי חדא מצוה.

עוד כתב דבכה"ג שנתעסק כבר זמן הרבה במצוה הראשונה שבאה לידו וקיימה כמה פעמים והשתא בא לידיה מצוה אחרת ליכא מאן דפליג דאין שום בזיון למצוה ראשונה דכבר עסק בה זמן טובא ומי יוכל לעכב על ידו. וכן מבואר בשו"ת הלק"ט (ח"א סימן נג) שנהגו הרבנים הקדושים דצפת להורות דכשפגע בתפילין של ראש תחלה שילבשנו וישב בו קצת ושוב יפשטנו ולובשם כדרכם, הרי דבכה"ג שכבר קיים מותר להפסיק ולקיים מצוה השניה ואין משום אין מעבירין על המצות.

מסורת מאבותינו כמ"ש רש"י בפסחים, מכל מקום מנ"ל דלא קי"ל כאותה מסורת. והמ"א (סי' נא סק"ט) תמה על מה שנהגו ביום מילה שאומר המוהל 'זכרות' ומחלק קצת פסוקים, ובסוף כתב דאמרינן בסוטה משה אמר 'אשירה לה' והם אמרו 'אשירה לה'. אם כן מתחלה נאמרה פסקי פסקי, לכן אנו גם יכולים לאמרה כך. והביא עוד מהרוקח (סי' שיט) שתמה אחיו ר' חזקיה על שחולקים פסוק 'הללו את שם' וגו' כשמכניסין הס"ת. וכן פסוק 'וקרא זה אל זה', ונתן שם טעם לדבר, עיי"ש. והקשה עליו דמאחר ובגמ' מפורש לאיסור מנ"ל לחלק ולמצוא טעם מלבינו.

ובשו"ת דברי חיים (ח"ב יו"ד סי' ס) כתב דיש בענין זה מבוכה גדולה בין הפוסקים, והרבה תי' נאמרו אך אין כלל ברור ואם הלכה רופפת בידך הנח לישראל אם אינם נביאים בני נביאים המה.

רב ומו"ץ העוזב עיר קטנה לעיר גדולה יותר – אם יש חשש דאין מעבירין על המצות

בגמ': דאמר ריש לקיש אין מעבירין על המצות וכי עייל להיכל במזבח פגע ברישא. (יומא לג, א).

בשו"ת מכתם לדוד (יו"ד סי' מז) דן בת"ח אחד שהיה מו"צ בעיר מחוזא ועשה והצליח וישב ביניהם יותר מעשרים שנה והרביץ תורה וביניהם ותיקן להם כמה

הרה"ק רבי שלמה גולדמן מזוועהיל ז"ע האדמו"ר מזוועהיל כ"ו אייר תש"ה

בסוד, והיה מתגורר בירושלים ומתנהג כאחד מפשרי העם, עד שבאחד הימים הגיע אורח מהעיר זוועהיל לארץ הקודש ונרעד לראות את הצדיק הקדוש מזוועהיל חי כאחד מפשרי העם. הוי, זהו רבי שלומקה... זעק. באותו יום גילו יהודי ארץ ישראל את איש האלוקים השוכן בינותם, ומאז אותו יום הפך רבי שלמה לכתובת לכל החלכאים והנדכאים שהגיעו לחלות את פניו מכל ערי הארץ להיפקד בדבר ישועה ורחמים.

אמור לו שילך

הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זיע"א לא ירא מאיש. ללא פחד כלל היה הולך אל הכותל המערבי דרך שווקי הערבים. גם בימי הפרעות והפוגרומים כשהיו רוצחים ופוגעים בכל יהודי הנקרה בדרכם, המשיך לפקוד את הכותל מדי יום ביומו כמנהגו.

באחד הימים הגיע שוטר אנגלי לביתו כשפקודת עיקול בידו, עיקול על הרכוש, בגלל אי תשלום מיסי עיריה. השוטר דיבר אך אנגלית. שלח הרה"ק לקרוא לרבי משה בלוי זצ"ל שהיה גר בקרבת מקום והיה מבאי ביתו. כשהגיע רבי משה בלוי שוחח עם השוטר והעביר להרה"ק את דברי השוטר ומגמת בואו, נענה הרה"ק ואמר לרבי משה: אמור לו שילך. נשאר רבי משה עומד נבוך אינו ידוע כיצד לכלכל מעשיו, כיצד יכול להציג לומר לשוטר בריטי ללכת, נשאר עומד מהסס.

חזר הרה"ק רבי שלמה על דבריו, מצוה על רבי משה בלוי: אמור לו בשמי שאני מצוה עליו שילך. חזקה עליו על רבי משה בלוי פקודת הרה"ק והעביר דברי הרבי לשוטר. והנה סבב השוטר פניו וללא אומר ודברים פנה ויצא את הבית.

(ספיר ויהלום כי תבוא ע"ה - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

לכל הפחות, לא לקנאות בהצלחתו של החבר...

אחד החסידים הראה להרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זיע"א את דברי הרמב"ן בפירושו על התורה, כי השמח בשמחת חברו הרי זו מעלה גדולה ועצומה.

הפטיר רבי שלומקה ואמר: הרמב"ן דורש מאתנו דבר גדול מאוד, שנשמח שמחה אמיתית בשמחתו והצלחתו של חברו. ואני הייתי מבקש: לכל הפחות, לא לקנאות בהצלחתו של החבר... "פארגינען זענעם"...

(לב ישראל)

הרה"ק מזוועהיל נולד בשנת תר"ל לאביו הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זיע"א,

בגיל ל"א שנים בשנת תרס"א עלה רבי שלמה מזוועהיל על כס ההנהגה, בהיות רבנו בביקורו האחרון אצל האדמו"ר מטשרטקוב הרה"ק רבי דוד משה זיע"א, אמר לו האדמו"ר מטשרטקוב בפרידתו: כאשר תבוא לבית תחל לקבל קויטלך...

רבי שלמה זיע"א היה צעיר בניו של אביו רבי מרדכי מזוועהיל (הראשון) זיע"א. האדמו"ר רבי מרדכי זיע"א שהיה מפורסם בצדקותו עבר בהמשך הזמן לקורין וניהל עדת חסידים, לאחר שזוועהיל העיר נכבשה על ידי הבולשביקים, רבנו רבי שלמה זיע"א נשאר בזוועהיל בשרביט הנהגתו גם תחת השלטון הקומוניסטי.

רבנו רבי שלמה זיע"א זכה להערצה מצד כל החוגים. גם הבולשביקים בעת עלייתם לשלטון כאשר השליטו בחוזק יד ובאכזריות שלטונם

בכל מקום רחשו כבוד מיוחד לרבנו, מעלימים עין לא מעט ברבות מפעולות הפצת התורה והחסד של רבנו שהיו מנוגדות לסדרים ולמשטרים שהנהיגו הבולשביקים.

בשנת תרע"ט הייתה העיר זוועהיל למאכולת אש בשריפה הגדולה שהציתה כנופיות הפורעים, ורבנו רבי שלמה זיע"א, מתיצב במסירות נפש לקומם ההריסות, לוקח את כל הנטל על כתפיו, משקיע עצמו בחובות עצומים להגיש עזר לכל אחד ואחד.

לאחר עשרים וחמש שנות מנהיגות בעיר זוועהיל משנת תרס"א עד שנת תרפ"ה, עלה רבנו לארץ ישראל ביחד עם נכדו חביבו הרה"ק רבי מרדכי (השני) זיע"א בנו של הרה"ק רבי גדליהו משה זיע"א.

הפרידה מרבנו הייתה קשה, אנשים נשים וטף ליוו את רבנו ביציאתו את העיר, הודה, זיוה והדרה של העיר זוועהיל, הקרבניט הנאמן. אב נאמן ורחמן לכל יחיד ויחיד. פטרו וקברניט, איש מופת ופועל ישועות. אנשים לא יכלו לשלוט ברוחם ונשכבו אל מתחת לגלגלי המרכבה. אישה אחת שזרקה את עצמה אל מתחת גלגלי המרכבה צועקת במר ליבה לרבנו שלא ינטוש אותם לאנחות. זכתה אותה אישה לברכתו של רבנו שתזכה עוד לעלות לארץ ישראל, ואכן זכתה היא ומשפחתה לעלות לארץ ישראל.

רגעים אחדים לפני שהספינה עגנה בגמל יפו פנה הצדיק רבי שלמה לנכדו היחיד שהגיע יחד עמו, ואמר לו: את אדרת האדמו"רות אני משליך כאן לים, וגוזרני עליך שלא תספר לשום בריה את זהותי.

במשך שלוש שנים תמימות הצליח רבי שלמה לשמור את זהותו

הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע הי"ד

בעל הזא דשבת

כ"ז אייר תש"ד

בכל לילה ולילה אמר 'ספירת העומר' כאילו היום סופרים לראשונה

ידוע ומפורסם פרשת גדולת עבודה הנפלאה שראו אצל הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע בספירת העומר, בכוחי כוחות, בבחינת 'כל עצמותי תאמרנה', ובקול לוחט כאש. מיד כשהתחיל לשם יחוד ועד אחר תפילת רבש"ע, בהמשך עבודה נפלאה שנמשך זמן רב מאד. ובכל לילה ולילה החלה העבודה כאילו רק היום סופרים לראשונה. ובין כל מזמור חיכו כל הקהל עד שיסיים ואתו יחד התחילו מזמור הבא אחריו. ואשרי עין ראתה כל אלה ותצילנה אזני השומע ולבבו ורוחו נשבר בקרבו בהתעוררות תשובה ובהכנה לחג השבועות ולקבלת התורה הקדושה בזיווך המידות. ובכל לילה אחר ספירת העומר נשאר מלא פחד ואימה זמן רב עד שאימה נופלת לעמוד בקרבתו וזיעת פלגי מים רבים נוטפים ושוטפים על כל גדותיו מרוב כח העבודה.

(ספיר ויהלום פר' אמור ע"ה - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אנחה של יהודי בוקעת רקיעים

אצל הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זי"ע היו כולם מברכים ברכת המזון בקול רם ובהתלהבות, וכמו כן אצל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע שמעו בחוץ את קולו שואג כאדי בברכת המזון.

ובשבת אחת ישב בעת עריכת השולחן אצל הרה"ק מקרעטשניף יהודי שנסע עבור צרכי מעות, ובאותה שבת אמר שכאשר יושב אצל השולחן יהודי הזקוק לידי מתנת בשר ודם אין אומרים תיבות אלו בקול, כי יש להתחשב עד מאוד בכבוד הזולת.

(ספיר ויהלום פר' נח ע"ט - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי אליעזר זאב הי"ד נולד בשנת תר"מ בעיר יאס לאביו הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זי"ע - בנו השלישי של הרה"ק רבי מרדכ"ה מנדבורנה זי"ע, ולאמו הרבנית הצדקנית בת קדושים מרת שפרה ע"ה - בת הרה"ק רבי יחיאל מדורהוי זי"ע (בן רבי יעקב יוסף ממאהילוב בן הבאר מים חיים).

לאחר הכנסתו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה נכנס אביו הרה"ק רבי מאיר זי"ע לחדרה של זוגתו היולדת לברכה בברכת מזל-טוב, ואמר לה "קראתי את שמו 'אליעזר' כי 'אלוקי אבי בעזר'".

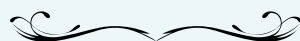
בהגיעו לגיל ט"ו שנים נלקח אחר כבוד כחתן אצל הרה"ק רבי ניסן נגונינער אב"ד נדבורנה, חתנו של הרה"צ רבי ארון אריה לייב מנדבורנה בעל הי"ד אהרון" שהיה אחיו של סבו הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה זי"ע.

מספר ימים לאחר שמחת נישואיו, באחד משבעת ימי המשתה, שיגרו אביו לשמש כסנדק בברית-מילה של אחד התושבים. למרות שהיה אז צעיר לימים וחתן בתוך השבע ברכות" שלו, בירכו אותו קהל המשתתפים בברית בברכת "לחיים, רבי", וכך נתקיימה נבואת-ברכתו של זקינו הרה"ק רבי מרדכי, שכבר בגיל ט"ו יהיה רבי ומנהיג בישראל.

בטרם מלאו לו י"ז שנים, שיגרו אביו לשמש כרבי בעיר נדבורנה, מקום בו התפללו אבותיו, ומשם החלה לזרוח אור שמשו.

בשנת תרס"ח, לאחר הסתלקותו של אביו הרה"ק רבי מאיר זי"ע ביום ל' סיון, עלה רבינו לקיים את רצונו של אביו הקדוש ולמלא את מקומו בקרעטשניף. מני אז צבאו אלפים רבים מבני ישראל על פתח ביתו, ללמוד ממנו דרכי תורה ועבודת הבורא ולהיוושע בכל מיני ישועות. שעות רבות מדי יום היה יושב לשפוט את העם, לקרוא את פתקאותיהם ולפעול עבורם ישועות מכל צרותיהם ומצוקותיהם.

ביום כ"ז באייר שנת תש"ד עלה על מוקדה ונרצח על קידוש השם באושוויץ הי"ד.

הגאון הקדמון רבינו יצחק מקורביל זצ"ל

הסמ"ק

כ"ח אייר ה'א שנת מ'

משלים נפלאים מדברי הסמ"ק

ואציע כמה דברים נחמדים שמצאתי בסמ"ק השוים לכל נפש – כתב (ס' י"ט) אודות הלאו דלא תחמוד, שאסור לחמוד דברים השייכים לרעהו. ומביא הסמ"ק כמה משלים נאים לבאר את גודל העוון והרוע באיסור זה. (א) היה פעם עורב שמאס בנוצותיו השחורות, וחמד מאד להיות לו נוצות צבעוניות כמו שאר העופות, וברוב חמדנותו הלך והוריד נוצה אחת מכל עוף ועוף שמצא, והניחם על נוצותיו שלו כדי שיראה צבעוני, וכשנודע לשאר העופות מעשהו של העורב, באו כולם והורידו לו את כל הנוצות גם את נוצותיו שלו עצמו השחורות, וזהו עונשו של החמדן הרשע, שלא סגי במה שלבסוף אינו מקבל מה שיש להשני, אלא גם את מה שיש לו בעצמו הוא

מפסיד בחמדנותו הרעה. (ב) היו פעם שני אנשים, אחד היה חמדן גדול ואחד מקנא היה גדול, והמלך אמר להם שהוא נותן לאחד מהם רשות לבקש איזה דבר, בתנאי שחבירו השני יקבל דבר כפול ומכופל, והמקנא לא אבה לבקש מאומה, כי חשש שמא השני יקבל כפול, ודחק החומד את הקנאי לשאול תחלה, ולבסוף המקנא החליט לבקש שיוציאו לו עין אחת, והעיקר שלהשני החמדן ינקרו שתי עיניו.

המשל השלישי, בכלב אחד שחמד ורצה להכנס לכרם ענבים לאכול מהם, אך כיוון שהיתה רק פירצה קטנה בגדר, לא יכל להכנס דרכה בהיותו עב בשור, והתענה שלשה ימים לחם לא אכל ומים לא שתה, בכדי שיהפוך להיות דל בשור ויוכל להכנס לכרם, ואחרי שנכנס ומילא כריסו באשכולות ענבים, שוב לא יכל לצאת דרך הפירצה, כי הוסיף שומן על בשרו, וחזר להתענות שוב שלשה ימים כדי שיוכל לצאת ממנה, ואמר ערום נכנסתי וערום אשוב, וזהו גם עונשו של החמדן, שאינו מרויח כלום בחמדנותו. [בענין זה ראיתי להגה"ק בעמח"ס הפלאה ז"ע שפירש הכתוב (תהלים קמה, טז) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, שהקב"ה נותן לכל אחד מזונותיו בהרחבה, וגם נותן ברוב רחמיו וחסדיו רגש של רצון שיהיה מרוצה ושמח במה שקיבל, וזהו הדבר הטוב והעיקרי ביותר, שהאדם יהיה מרוצה ושמח בחלקו, כי מה יתרון לאדם שקיבל הרבה ואינו מרוצה בכך, ולזה אמרו חז"ל (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, כי כשהוא שמח בחלקו במה שהעניק לו הקב"ה בטובו הגדול, הרי הוא העשיר האמיתי, כי נהנה ממה שקיבל].

והמשל הרביעי, היה פעם כלב אחד שזרקו לו עצם, וברוב רעבונו הגדול התחיל לנגוס בו לתאבון, ברם על ידי הנגיסות הרבות נעשה

רבינו רבי יצחק ב"ר יוסף מקורביל (קורביל) היה מחכמי צרפת בסוף תקופת בעלי התוספות. נולד בערך בשנת ד"א תתק"ע, והיה תלמידו וחתנו של ר' יחיאל מפריז. כונה גם ר' יצחק בעל החוטם. היה בן דורו הצעיר של ר' משה מקוצי, והושפע מאוד מספר המצוות הגדול שלו (הסמ"ג). אולם הוא הגיע למסקנה שאורכו של הספר וסידורו מתאימים אותו בעיקר לשימושם של תלמידי חכמים, ושיש לחבר ספר מצוות קצר על ההלכות הנוהגות בזמן הזה, שיהיה נפוץ ושימושי יותר. לכן חיבר את ספרו 'עמודי גולה', אותו כינו, כדי להבדילו מן הסמ"ג שקדם לו, 'ספר מצוות קצר' (או 'קטן'), ובקיצור 'סמ"ק'. הוא חילק אותו לשבעה חלקים כנגד ימי השבוע, כדי שכל אחד ילמד חלק אחד ממנו כל יום.

הוא סיים לחבר את הסמ"ק בשנת ה"א ל"ז, ודאג להעתיקתו ולהפצתו בקהילות. ואכן הספר הפך לאחד מספרי ההלכה הנפוצים ביותר באשכנז לפני עידן הדפוס, וחכמי דורו והדורות הבאים הרבו להשתמש בו ולהגיה את הגהותיהם על גליונותיו. בעיקר נתפרסמו הגהות רבנו פרץ ב"ר אליהו, בן עירו הצעיר ממנו (נפטר בערך בשנת ה"א ס'), שהפכו לחלק בלתי נפרד מהספר, וכמה מהן אף חדרו במשך הזמן לתוך הטקסט עצמו. רבנו פרץ עמד בראש ישיבה גדולה שממנה יצאו קבצי תוספות חשובים, והוא נחשב מחותמי תקופת בעלי התוספות. הסמ"ק והגהות רבנו פרץ מצוטטים פעמים רבות מאוד על ידי פוסקי הדורות.

במקום שאתה מוצא חריפותו

שם אתה מוצא בקיאותו

חיבר ספר מצות קטן [סמ"ק], והיה עמקן וחריף עצום, כאשר אנו רואים בתוס' פסחים (כב:) ד"ה לכם שהביאו קושיא בשם הר"י מקורביל בחריפות גדולה. ואעפ"כ את ספר המצות כתב בפשטות נפלאה, כדי שיהיה הספר שווה לכל נפש, ויוכלו כולם כאחד ללמוד בו, ובמקום שאתה מוצא חריפותו שם אתה מוצא בקיאותו.

הסמ"ק חילק את ספרו לשבעה ימים, כדי שילמדו בכל יום חלק אחד מהספר, וציוו להעתיק את הספר בכל מקומות תפוצות הגולה, והכספים למעתיקי הספר יקחו מקופת הקהילה, ובכל מקום שיבוא אליו השליח בכדי שיעתיקו את הספר, לא ישהה שם השליח יותר מיום אחד, ואם השליח צריך לשהות במקום יותר מיום אחד, אזי חייבים ראשי הציבור ליתן לו שש מטבעות אכילה שתיה ולינה. ובדרך הזאת הפיץ את ספרו הבהיר בכל רחבי מדינת אשכנז.

שיחות מלוח מלכה-הגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל

מהנעשה והנשמע במדינה, וראה אותו אוכל בשר לתיאבון, ושאל את האנשים הלזאת עונש ייקרא הרי הוא אוכל בשר ומשביע את עצמו, ואמרו לו האנשים שוטה שבעולם, האיך רואה שהבשר שהוא אוכל הוא בשר גופו שלו, עכת"ד. וזהו מוסר השכל גדול ונורא. וכבר משלו הקדמונים בזה, לאחד שישב על ענף עץ, ולקח גרן והתחיל לנסר את הגזע, ולא הרגיש שהוא חותך את הגזע שהוא יושב עליו, ואחרי שנפל על הארץ ונחבטו עצמותיו, הבין למפרע מה שעשה באוולתו, כמו"כ לענינינו שהחמדן עושה רעה לעצמו, והשמח בחלקו יש לו הכל].

שיחות מלוה מלכה-הגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל

העצם מחודד מאד, ופצע את בשרו של הכלב עד זוב דם, והכלב חשב שהדם הוא מהעצם ונגס בו בתאבון יותר, ואמר הכלב לעצמו איזה עצם נפלא הוא זה שיש בו הרבה מוח דם, ויש בו טעם נפלא ומתוק, ולא ידע כלל שהוא מוצץ את דמו של עצמו מפציעתו, עיי"ש. [בענין זה ראיתי מובא מהגה"ק החפץ חיים זי"ע, שהיה פעם שר גדול וחשוב שתפסוהו שהוא מרגל לטובת מדינות אחרות, והמלך רצה להענישו וצוה להכניסו לתוך בית העשוי מזכוכית, וימות בבית הזה מיתת רעב, והכניסוהו לתוך הבית השקוף הזה, ובשני הימים הראשונים עוד שרד השר בכחות איתנים, אך ויהי ביום השלישי גדל רעבונו והיה קשה מנשוא, והתחיל השר לקרוע מבשרו חתיכות חתיכות ואכלן, ועבר שם אורח זר שלא ידע

הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע כ"ט אייר תר"י

הכפר ומה התפרנס בכבוד, בכל שנה ושנה ה' צריך לחדש את השכירות מחדש.

פעם אחת החליט האדון שלא להשכירו יותר להיהודי, בצר לו נסע הכפרי לפרעמישלאן ושם להרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן את דאגתו ובכה והתחנן לפניו שיתפלל בעדו להשי"ת שישאר הבית מזיגה אצלו. ונשאר לשבות את השבת בעיר פרעמישלאן.

בליל שב"ק ערך הרה"ק את שולחנו הטהור, וכמנהגו שר את הזמר "כל מקדש", כאשר הגיע לתיבות "שכרו הרבה מאוד על פי פעלו, איש על מחנהו ואיש על דגלו", אמר: "שכרו" של השומר שבת "הרבה מאוד", ומהו שכרו, "על פי פעלו" שכמו שהוא גוזר בפ"ו כן פועל"ם בשמים, שהצדיק גוזר והקב"ה מקיים, והפסיק באמצע ופנה אל האנשים העומדים סביבו, ואמר: מה אתם אומרים, האם מאיר'ל

משמר שבת קודש כהלכתו, והשיבו כולם: הן, א"כ - אמר שוב הצדיק - מכיון שמאיר'ל משמר שבת כהלכתו, הרי הוא גוזר ואומר: "איש על מחנהו ואיש על דגלו" שכל אחד ישאר על מקומו בשלום. - הצדיק נתכין בזה על אותו הכפרי חוכר המזיגה, אך שום איש מן המסובים לא הבין את כוונתו, ולא ידעו על מי סובבים הדברים, וגם החוכר בעצמו שהיה איש פשוט לא הבין שעליו רומזים דברי הצדיק.

באותו שבת נפל האדון פתאום ברחוב העיר ולא ה' יכול ללכת לביתו, ושלחו אחרי רופאים, ובאו ואמרו שאין תרופה למכתו. בתוך כך נצנץ רעיון במוחו של האדון שאולי באה עליו צרה זו כעונש על אשר שלח ידו ביהודי לגרשו מפרנסתו, מיד שלח לקרוא אליו את היהודי, ולא מצאו אותו בביתו מפני שה' אז אצל הצדיק

הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן נולד לאביו הרה"ק רבי אהרן אריה מפרמישלאן ע"י ברכת הרבי ר' אלימלך מליזענסק לאמו, שתזכה לבן שיאיר בתורתו ובקדושתו.

בילדותו החל רוח ה' לפעמו והיה בעל רוח הקודש. פעם ראה את קצב העיר מתהלך בנפש עגומה. הקצב סיפר לו שלאחרונה כל בהמותיו יצאו כולם טריפות, וכמעט שלא יצא נקי מנכסיו הלך עמו הנער אל שוק הבהמות והחווה בידו בהמה זו כשירה וזו טריפה... וכך היה. כששמע אביו מכך, גער בו באומרו לא כל מה שרואים צריכים לדבר...

היה תלמידם של הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ורבי משה לייב מסאסוב. אחרי הסתלקות אביו מילא מקומו בפרמישלאן ואלפים מישראל נהרו להסתופף בצילו. היה בידדות עם צדיקי וגאוני דורו, פוסק הדור רבי יוסף שאול נתנזון בעל שואל ומשיב נסע אליו, וכשראה שרבי מאיר יודע את

מחשבותיו התייעץ בו אם לקבל רבנות בעיר אחת, אולם רבי מאיר לא הסכים ואמר לו שנכונה לו רבנות גדולה בישראל, ואמנם אח"כ נקרא לכהן בלבוב.

לעת זקנתו עבר רבי מאיר להתגורר במיקאלייב שם נסתלק בשב"ק כ"ט באייר תר"י ומנו"כ בפרמישלאן.

ספדו לו הגאונים רבי שלמה קלוגר מבראד, רבי משולם ישיב הלוי הורוויץ מסטאניסלב, רבי יוסף לנדא מיאס ועוד.

עונשו של הפרץ והשובתו...

איש על מחנהו ואיש על דגלו (פר' במדבר א, נב).

כפרי אחד מסביבות פרעמישלאן היה חוכר הבית מזיגה מאדון

את מורד ההר ולא אירע לה מאומה. המשכנו בנסיעה, הכביש היה סלול וישר, ודעתי כבר היתה מוסחת מאותה סכנה שהיתה לנו במורד ההר, והנה לפתע התהפכה העגלה ונפלנו כולנו על השלג. ובשעה זו התחיל הרה"ק מקרמניץ לשחוק ואמר לי: 'ראית'...

הטעים הרה"ק מפרמישלאן ואמר כי לא עמד על כוונת רבו במה שהיה משחק עליו ואומר לו 'ראית', עד שבחג השבועות, בבקרו של יום, הוא הבין את כוונת רבו: היתה זו הוראה בעבודת הבורא ב"ה. כשיהודי הולך בדאגה והוא מתיירא ומפחד שמא הוא עתיד ליפול ח"ו ברשתו של היצר הרע אשר תמיד פורס מכמורת לרגליו, אז הקב"ה עוזר לו שלא יפול ברשתו של היצר הרע. אבל כאשר יהודי בוטח בעצמו שהוא הולך בדרך הישרה ואינו מעלה על לבו שהיצר עומד להפילו ברשתו, דווקא אז הוא עלול פתאום ליפול לבאר שחת ר"ל. וזו היתה כוונתו, שבעת שהייתי ירא מהנפילה אמר לי לשבת – כי אכן המתיירא יש לו סיוע ושמידה מן השמים, ולא יאונה לצדיק כל און. אולם מי שבטוח בעצמו ואינו מתיירא, הוא שבסופו של דבר יפול ביד היצר.

(ספיר ויהלום פר' יתרו ע"ז – להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

בפרעמישלאן, המתין האדון עד בואו ושלה אחריו ואמר לו שיכול לשכור את המזיגה מחדש ומוחל לו גם את דמי השכירות ונותן לו את העסק בחינם, ותיכף אח"כ נתרפא האדון ממחלתו. אספקלריה המאירה (ח"ב עמ' של"ה)

לפתע התהפכה העגלה ונפלנו כולנו על השלג. ובשעה זו התחיל הרה"ק מקרמניץ לשחוק ואמר לי: 'ראית'...

סיפר הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א: בהיותי תלמידו של מורי ורבי הרה"ק רבי מרדכי מקרמניץ זיע"א, נוסע הייתי עמו בעגלה אחת ממקום למקום. היה זה בימות החורף ושלגים רבים נערמו בצדי הדרך. במהלך הנסיעה התקרבה העגלה למקום של מדרון משופע, מורד הר, והיה נראה לי שהעגלה עומדת להתהפך על נוסעיה. בכדי להקדים רפואה למכה התכוננתי לקפוץ בזריזות החוצה מהעגלה. הייתי צעיר לימים, כוחי במוותני, ובנקל הייתי יכול לצאת מהעגלה. אלא שרבי, הרה"ק מקרמניץ, החזיק בי בידו הקדושה, הושיבני חזרה על מקומי, ואמר לי: בני, שב במנוחה, העגלה לא תתהפך כאן במדרון. ואכן כך היה, העגלה ירדה בשלום

הגה"צ רבי אליעזר דוד גרינוואלד זצ"ל בעל קרן לדוד אבדק"ק סאטמאר א' סיון תרפ"ח

הגה"צ רבי אליעזר דוד גרינוואלד זצ"ל הרביץ תורה לאלפים ובכל מקום שקבע משכנו העמיד תלמידים הרבה. ואלה תולדות חייו: בראשית היה דומ"ץ בעיר סערדאהעלי, אך מכיון שהצלחתו גרמה חלישות הדעת למרא דאתרא, כי רוב צורבי התלמידים נמשכו אחריו, לכן העביר הגרא"ד משכנו לעיר צעהלים, שם נתעטר בכתר הרבנות וכן העמיד תלמידים הרבה בישיבה אשר העמיד וניהל שם לשם ולתפארת, ואבי מורי הרה"ג מוה"ר רבי יוסף יהושע פרידמן ז"ל היה נמנה אז בין תלמידיו.

לאחר כמה שנים עבר לכהן פאר כאב"ד וראש ישיבה בעיר ווישווא, אח"כ השתדל זקני אבי אמי, הרה"ח מוה"ר רבי יחיאל מיכל מ"ש פראנקל ז"ל שהיה ראש הקהל בעיר סאטמאר, שיבוא להתעטר ברבנות העיר סאטמאר, ונאות לבקשתו, ואכן גם שם הרביץ תורה והעמיד תלמידים הרבה.

במשך שנים רבות התאספו הרבה מתלמידיו להתועד יחד לעילוי נשמתו ביומא דהלולא דיליה – ר"ח סיון. שנה אחת שמעתי מתלמידו הרה"ג רבי אלעזר קליין מכפר גדעון זצ"ל,

הגה"צ רבי אליעזר דוד גרינוואלד זצ"ל בעל קרן לדוד אבדק"ק סאטמאר, נולד ביום י"ד שבט תרכ"ז לאביו הרה"ג מוה"ר עמרם גרינוואלד זצ"ל מטשארנא.

היה תלמיד מובהק לאחיו הגה"ק בעל ערוגת הבושם, ואח"כ עבר ללמוד בישיבתו של הגאון בעל חתן סופר במאטערסדארף. מיום עמדו על דעתו הרביץ תורה לתלמידים ולא פסקה ישיבה מעל שלחנו. משנת תרנ"ה עמד לימין אחיו הערוגת הבושם בהנהגת הישיבה בחוסט. משנת תרס"ז היה אבדק"ק צעהלים. בשנת תרע"ב נתקבל להיות אבדק"ק אויבערווישעווא. בשנת תרפ"א נתקבל להיות אבדק"ק סאטמאר שהיתה אחת מן הקהילות הנכבדות ביותר במדינה. העמיד תלמידים רבים ביניהם רבנים מובהקים וגדולי תורה. נתבקש לישיבה של מעלה ביום ר"ח סיון שנת תרפ"ח. נדפס ממנו תשובות קרן לדוד על ד' חלקי שו"ע, וספר קרן לדוד עה"ת ומועדים.

והעמידו תלמידים הרבה

סיפר הגה"צ ר' אליעזר דוד פרידמן זצ"ל:

למילתא אמאי בעינן דוקא קביעת עתים, ולא סגי במה שילמד שעה אחת ביום ללא קביעות.

ופירש פה קדוש, דהנה בפשטות קשה טובא, שהרי האדם עסוק בפרנסה על המחיה ועל הכלכלה ברוב היום, וא"כ אפילו אם ילמד בערב איזו שעה, הרי שעות אלו יתבטלו ברוב שעות היום שאינו עוסק בהם בדברי תורה.

ברם הרי אמרו בכתובות (טו, א) כל קבוע כמחצה על מחצה דמי, ועל כן אם ילמד האדם כל יום איזו שעות ללא קביעות, בודאי שהמועט בטל ברוב והרי הוא כמי שאינו, אבל לזה חסד גדול עשה עמנו השי"ת, שצוה לנו על ידי חכמיו הקדושים לקבוע עתים לתורה, וכשלומד בקביעות הוי כמחצה על מחצה, ואותן השעות המועטות שעוסק בהם בתורה בקביעות אינם בטלים ברוב שעות היום, עכ"ל.

שיחות מלוה מלכה (ח"ג, עמ' קצד)

שבעת שלמד אצלו בישיבתו בסאטמאר ראה את פנקס הרשימות משמות הבחורים התלמידים שלמדו עמו באותה שנה, ובמחזור זה היו לו שש מאות ושלשה עשר תלמידים, כמנין תר"ג.

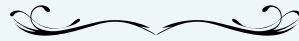
מאחר שלא זכה הגר"ד לפרי בטן ולא השאיר אחריו זרע, לכן קראו הרבה מתלמידיו את בניהם על שמו כדי להקים לו שם ושארות, וגם אני הנני נקרא על שמו, מאחר שאבי מורי ז"ל היה נמנה בין בחירי תלמידיו.

פרקי אבות - 'מפי ספרים וסופרים' (ח"א, עמ' תנד)

מועלת קביעות עתים לתורה

שח הגה"צ רבי נתן געשטעטנער זצ"ל:

שמעתי פעמים רבות מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מפאפא זי"ע בעל ויחי יוסף, דבר נפלא ששמע מרבינו זי"ע, לבאר מה שראינו בתלמוד שהפליגו רבות בחובת קביעת עתים לתורה, וטעמא בעי

הרה"ק רבי ישראל האגער מויזניץ זצ"ל בעל אהבת ישראל ב' סיון תרצ"ו

נסתלק ביום ב' סיון תרצ"ו בגרוסוורדיין ושם נטמן, ובשנת תש"י הועלה ארונו לארה"ק ונטמן בבית החיים הסמוך לשיכון ויזניץ בבני ברק.

להתלכך עבוד יהודי

כשראה צדיק אחד את הרה"ק האהבת ישראל מויזניץ זי"ע מחבק ומנשק יהודי פשוט וגם ושאלו על כך, השיבו האהבת ישראל, בהתיישובי על 'כסא הסנדלרים' קבלתי על עצמי לא לראות על יהודי שום רע. משל למה הדבר דומה, לשיכור ההולך עלי דרך וטובע ברפש וטיט, ועוד רגע קט עלול להתדרדר לעמקי בור שחת ויקפח חייו, אך אפשר להצילו על ידי משיכתו משם. האם יאמר מאן דהוא לא אטפל בו כי אתלכלך קמעא על ידי זה ויימנע מלהצילו.

אהבת ישראל של האהבת ישראל

עוד מסופר על האהבת ישראל, כי בהגיעו פעם לתחנת הרכבת שבעיר חוסט קבלו פניו אנשי העיר, ביניהם היה יהודי מוכה שחין, שהיה לבוש בגדים קרועים ובלויים, בנגשו לקבל שלום עליכם חיבקו ונשקו האהבת ישראל ושוחח אתו בידידות רבה. רבים מן

הרה"ק רבי ישראל מויזניץ זי"ע נולד ביום ב' אלול שנת כת"ר כבן בכור לאביו הרה"ק רבי ברוך מויזניץ זי"ע האמרי ברוך, בנו של הרה"ק רבי מנחם מענדיל מויזניץ זי"ע הצמח צדיק (שהיה חתנו של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע, שעל שמו נקרא רבינו), ולאמו הרבנית הצ' מרת צפורה ע"ה נכדת הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע.

ביום מלאות לו ט"ו שנים בא בברית הנישואין עם בת הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב זי"ע. כיהן כרב העיירה בדעווליא והגליל שבמאמורש, ואח"כ כיהן כאבד"ק וויזניץ.

כשנסתלק אביו האמרי ברוך בשנת תרנ"ג, החל להנהיג את עדת חסידיו וויזניץ. בשנת תרס"ג הקים בוויזניץ את ישיבת 'בית ישראל שורבנים ת"ח וחסידיים יצאו מבין כתליו. במלחמת העולם הראשונה נמלט לגרוסוורדיין שבטרנסילבניה, שם התגורר עד סוף ימיו.

היה מגדולי מנהיגי דורו, ורבבות יהודים ממזרח גליציה ומרומניה והונגריה הסתופפו בצילו. נודע כגאון וקדוש, אביון ואוהבן של ישראל. כיהן כנשיא ואמרכל הכולל דוויזניץ לצדקת רמבע"ן, ופעל גדולות ונצורות למען יושבי ארה"ק.

מי שאינו לומד – הוא ה'תלמיד חכם'

שח הרה"ק הישועות משה מויזניץ ז"ע: כה התבטא זקני הקדוש האהבת ישראל ז"ע בצחות לשונו: 'אן ערליכער יוד איז דער וואס לערנט נישט קיין ספרי מוסר, א תלמיד חכם איז דער וואס לערנט נישט' [= יהודי כשר הוא מי שאינו לומד ספרי מוסר, תלמיד חכם הוא מי שאינו לומד]. יען זה שלומד, הרי פה ושם מתעוררות לו קושיות ואי הבנות בלימודו, בדברי הרשב"א, רש"י או תוספות וכדומה, והוא רואה שעדיין לא למד די הצורך. אך לעומתו זה שאינו לומד, לא קשה לו מאומה, וסובר שהוא תלמיד חכם. וכן זה שלומד ומעיין בספרי מוסר הוא מתוודע לשפל מצבו, 'וואס פאר א פנים ער האט' [=איזה פנים יש לו] והוא רואה ומרגיש בחסרונותיו ובדברים הטעונים תיקון ונוכח עד כמה רחוק הוא מהשגת יראת שמים כדבעי, ועל ידי זה יתרחק מכל הבלי העולם ולא יתעניין בהם כלל. אך זה שאינו לומד בספרי יראה הרי דרכו ישרה בעיניו, 'אזוי איז גוט [=כך זה טוב], ומי יאמר לו מה יעשה ומה יתקן.

וכן ראיתי בעיני אצל זקני הקדוש שהיה איש קדוש, ועם כל זה למד בכל יום לפני התפלה בספרי מוסר, חובת הלבבות וראשית חכמה, ואף הציב בהם ציונים. זאת מלבד שאר שיעוריו שהרבה בלימוד זוהר הק' גמרא ומשניות, סמוכים ובטוחים תהיו שגם מבלעדי לימוד זה היה איש קדוש, הוא לא הזדקק ללמוד ספרי מוסר כדי להשמר מדבר עבירה, ולמרות זאת למד בהם בתמידות. מזה אנו למדים את גודל החיוב לקבוע תמידין כסדרן שיעור מוסר.

הנוכחים שם בכו מהתעוררות של תשובה.

כזאת ארע בבואו פעם לעיר ווישווא, ובין מקבלי פניו היה גם מנקה הארובות שבעיר אשר כולם התרחקו ממנו עקב לכלוכו ועבודתו הבזויה. מה מאד התפלאו בראותם שהרבי חיבקו ונישקו לעיני כל הבאים.

עוד היה מעשה בעיר סטאניסלאב בה גר יהודי אשר בגין מחלה קשה נשאר פניו משונות בצורה איומה. בני אדם התבדלו ממנו מחמת מאוס, ויצא אפוא כי היה מנודה מתוך הקהל. הדבר העיקר לו מאד, אבל את מצבו לא היה יכול לשנות. פעם בנסוע הרה"ק 'אהבת ישראל' דרך שם, יצאו אנשי העיר לקבל פניו בתחנת הרכבת, בין הבאים היה גם יהודי הלז, הצבור נדחק אל הרבי לקבל שלום, אלא שבראותם כי אף הלה נדחק ביניהם, התרחקו כולם וממילא הצליח האיש להתקרב, אך נכלם מאד מהתנהגות הבריות, ובהגיעו אל הרבי פרץ בבכי מר. 'אהבת ישראל' חיבק ונישק אותו, וקיבלו בסבר פנים יפות יותר מאשר אחרים.

בהיותו במרמורש ביקר אצל חולה טיפוס, שהיא כידוע מחלה מסוכנת ומדבקת, ובהפרדו חיבק את החולה. כאשר שאלו המרא דאתרא של יאסי, רבי הרי כתוב בתורה 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', ענהו הרה"ק מויזניץ, הלא על ידי כך נהנה החולה וקיבל קצת חיות, אם כן הארכתיו בזה את ימיו (שם פט"ז עמ' ריב-ריג).

(ספיר ויהלום פר' יתרו ע"ז - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הגה"ק רבי אריה לייב בלייך זצ"ל אבד"ק לאבאווא ג' סיון תרמ"ד

וסיפר נכדו הגה"ח רבי חיים ברוך פינק זצ"ל: ושמעתי מש"ב נכדת זקני, שזקיני אמר לפני פטירתו שכסף אינו משאיר (כי לא לן אצלו פרוטה הכל נתן לעניים) רק זאת הוא מבטיח שאם יבאו להתפלל על קברו ישתדל עבורם. וכן שמעתי מש"ב הרה"ח ר' משה דוד מנדלבוים זצ"ל שלפני המלחמה היה אחד ממשפחתו שהיה צריך ישועה ונסע להתפלל שם והיה לו ישועה, ומפורסם אצל חסידי באבוב שהרבה נושעו על ידי ברכותיו עכ"ד. זכותו יגן עלינו אמן.

הגה"ק רבי אריה לייב בלייך זצ"ל נולד לאביו רבי אלחנן אשכנזי מרוסיה המתייחס בא"ב להגה"ק החכם צבי ז"ע. כשברח לגליציה מחמת גזירת הקנטוניסטים הסב את שם משפחתו מ-'אשכנזי' ל-'בלייך'.

הרב הגאון הצדיק המפורסם קדוש יאמר לו ר' ארי לייב זצ"ל היה אבדק"ק וואליע-מיכאווע (שליד דינוב). ואח"כ כיהן בעיר לאבאווא (הסמוכה לצאנז), ולעת זקנותו כיהן ברבנות באוסטיצע (הסמוכה לקראקא), כשבנו הגה"צ רבי צבי אלימלך זצ"ל ממלא מקומו בעיר לאבאווא.

ביום ג' סיון שנת תרמ"ד איתקטר לעלמא דקשוט. ונטמן בבית החיים שבקראקא סמוך ונראה לציון של ה"מאור ושמש".

התגלה בהלום להרה"ק מזהר"ש
מבאבוב

כל ימיו היה מיצר ודואג על גלות

זכרון לצדיק

מעשיהם של צדיקים שהללוהו יחולו השבוע

הרה"ק מצאנז במרחץ באדען (הסמוכה לווען) שלח שליח מיוחד לפערשבורג ללמוד אופן עשיית קשר הנ"ל. וכן הוא בספר כל הכתוב לחיים (סדר הנחת תפילין אות יט).

וסיפר הגה"צ רבי משה הלברשטאם ששמע שזקינו הגה"ק מצאנז שלח שליח מיוחד למרחקים ונתן לו מאה זהובים על הוצאות הנסיעה, כדי להתלמד אומנות קשר זה הנ"ל, וכשחזר השליח שמח שמחה גדולה ועשה סעודה לכבודו. וכן מובא גם בספר פי צדיק (ציעשגוב, עמ' ש"ה) וז"ל: קדושת זקני שלח שליח מיוחד לעיר פרעשבורג שתלמד שם איך לעשות קשר כזה ע"כ.

והנה לפי המקובל, שלוחו של הרה"ק מצאנז - היה הגה"ק רבי אריה לייב בלייך זצוק"ל, והרה"ק מצאנז החזיקו על חשבונם ג' חדשים, כדי שילמוד שם את הקשר מהראב"ד פרעשבורג הגאון רבי דניאל פרוסטיץ זצ"ל.

קונטרס זכרון אריה

השכינה, ואדיר היה חפצו לעלות לאר"י לחונן עפרה. גם נסע לקבץ כספים להחזקת יושבי ארץ ישראל והיה חוסך משכירתו הדלה שיהיה לו איזה מקור פרנסה בארץ ישראל ויוכל לעבוד עבודת השם באין מפריע. ברם בני ביתו לא הסכימו עם תכניתו וגם מפאת חולשתו לא עלתה בידו להפיק משאלת לבו ונשאר בחו"ל.

בראותו שנמנע ממנו לעלות לארץ הקודש נסע לידדו כ"ק האדמו"ר מוהר"ש [הראשון] מבאבוב ז"ע ומסר לו הכספים שקבץ, באמרו, היות וכספים הללו קבץ להוצאת הדרך ולמחיה בתוכי ירושלים על כן אינו רוצה להשתמש בהם בחו"ל, וגם אינו רוצה שיהיו ברשותו, ולאחר אריכות ימיו ישלח אותם האדמו"ר לארץ ישראל, ומסר לו רשימה מפורטת לשלוח לתלמידי חכמים וגם פירט הסכום כמה למי.

לאחר פטירתו של הגה"ק מבאבוב זצ"ל את משמשו שילך להבית דואר ושלח הסכום לארץ ישראל. אחר כמה שבועות שאל הגה"ק מוהר"ש למשמשו אם קיים שליחותו, והלה השיבו שמיד קיים בקשתו וחלילה לו מלמעול בשליחותו, והביא לו רשימה מהבית דואר, כאשר ראה הרשימה הראה לו הגה"ק מוהר"ש שטעה והחליף שני אנשים ושלה המגיע לא' להשני. וסיפר לו הגה"ק מוהר"ש שהגה"ק מוה"ר ארי' בא אליו ואמר לו שטעה בהרשימה ושייתקן את המעוות. ואמר מוהר"ש שלכתוב לאותו ת"ח שקיבל יותר שיחזיר להשני לא נכון ע"כ הוציא הוא מכיסו ושלה להת"ח שקיבל פחות כמה שמגיע לו ע"פ הרשימה. מספר נכדו הרב חיים ברוך פינק ז"ל: גם כשהייתי באר"י בביהמ"ד בתל אביב שמעתי מזקן אחד שהיה אז בשעת מעשה כאשר הגה"ק מוהר"ש מבאבוב יצא מחדרו ואמר שכעת היה אצלו ר' ארי'. והסיפור הזה ידוע אצל חסידי באבוב.

וכן שמעתי מאדמו"ר רבי שלמה מבאבוב שליט"א [זצ"ל] שזקינו הגה"ק מוהר"ש מבאבוב זצ"ל אמר שזה ראינו אצל הרבה צדיקים שנתגלו לאחר פטירתם, אבל אצלו רואים מזה שהיה בעל מדרגה גדול שכבר תיקן הכל ורק דבר זה הפריע לו שלא חילקו הצדקה כרצונו, והפליא בזה גדלות מעלת זקני ז"ל (עד כאן מפי רח"ב פינק ז"ל).

קונטרס זכרון ש"י

שליחו של הרה"ק מצאנז ללמוד קשר התפילין

ידוע שהרה"ק מצאנז היה לו קשר מיוחד לתפילין של ראש הנעשה כמו מ"ם סתומה, ומקורו של קשר זה הוא מאת הגה"ק רבי נתן אדלער זצ"ל.

וכתב בספר דרך הנשר (עמ' מד) דבהיות

סדר הקב

היום תהיה חיים טובים

ספרי היקושי הלכות שלי הם הן ערך בעצמם (רס"ק מוס"ל ב"ר)

המאור הנדל רבי נחמן מברסלב יע"א הבין את לב הדור האחרון לאשר, וראה דווקא בנו נשי צר - אך אינו - לסלול דרכו את מרחבי ימות המשיח שבהם והמלאו בני ישראל שנהגה ושוכנו ענינם מנינם נשיית המצוות. בהתגלות פנימיות ושושן המצוות. לא פלא שחרור משיב לו פנים מאורות, ומצא בן נעו מרפא ומור רב יום ביומו. להבין לבנו ולסדר לקראת היום והיום הגדולים הקרובים ובאים. בהם יתגלה מלכנו משיחנו - יחוס על דל ואביון ונפשתי אביונים וישועי - עד שנגדל גלוי הרחמים הגדולים יורו מולם אל ה'.

ליקושי הלכות המבואר עם ביאור משולב
הלכות: שלי ציבור עד נשיאת כפים -
היסטוריה חלק ד'

ביאורי משיגים | עיונים | מותרות סיכומים ותקצירים | עצות למעשה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66
 אור המילה לשרי לב
 ארזים: 437-0054 (718)
 ארזים: 44-20-8806-0176
 להשיג בחנויות הספרים המובחרות

נעשה אד"ם נאמר בעבודך

דברי כאב לנוכח האסון הנורא במידות ל"ג בעומר תשפ"א

ברוסיה. טענו כלפיו שהוא הרג ילד בן 21 כדי להשתמש עם הדם שלו למצות לפסח.

למעשה, לא רק מנדל בייליס ישב על כסא הנאשמים, אלא כל כלל ישראל. כל היהודים, בכל מקומות מושבותיהם, כולם הרגישו חלק בלתי נפרד מהמשפט, תפילות נישאו, צומות נערכו, קבלות טובות קיבלו על עצמם כלל ישראל כדי שבייליס יצא זכאי מהאשמה הנוראה.

מי שניהל את קו ההגנה של היהודים היה רבי יעקב מזאה, שכהן כרב הרשמי של מוסקבה, והוא זה שענה לכל ההתקפות האנטישמיות של הקטגורים שהתעקשו להוכיח מתורת ישראל כי דמם של הגויים הוא הפקר. האשמות רבות ומגוחכות עלו במהלך המשפט, אך במיוחד ניסרה באויר שאלת השאלות: איך אתם, היהודים, טוענים שיש לכם כבוד לחיים של גויים וחלילה לחשוב שאתם הרגתם את הילד, בעוד שבתלמוד שלכם מובא מפורשות שרק אתם היהודים נקראים 'אדם' ואילו הגויים אינם קרויים אדם.

במילים אחרות, צעקו הגויים, אתם מתירים את דמינו, אתם משווים אותנו לחיות ולבהמות, אתם טוענים שאנחנו לא קרויים אדם.

לרב של מוסקבה לא היה מה לענות על הטענה הזו - -- זו הייתה טענה שחזרו עליה שוב ושוב, והשופטים ביקשו לשמוע מה ההסבר של היהודים לכך שהגויים לא קרויים אדם.

ואז הגיע להרב מזאה אגרת מרב יהודי, רבי מאיר שפירא, מי שלימים נודע בכל תפוצות ישראל כרבה של לובלין, כמייסד ישיבת חכמי לובלין וכמחולל רעיון הדף היומי. באותם ימים הוא היה עדיין רב חסידי צעיר, והוא שלח מכתב להרב מזאה בה הוא העלה קו הגנה מבריק:

בלשון הקודש יש ארבעה שמות נרדפים: אנוש, גבר,

דוד המלך אומר בספר תהלים (קלט ד): "פי אין מלה בלשוני הן ה' ידעת כלה".

אין מילה בלשוני - אין דברים לומר, ברגעים כל כך נשגבים ונוראים, לאחר הטרגדיה הנוראית של 54 יהודים יקרים שנסתלקו בחטף באסון נורא ביום ל"ג בעומר תשפ"א.

חז"ל הרי אומרים (ב"ב טז): שלאבלים אין פה לדבר. חז"ל גם אומרים שהמנחמים אינם צריכים לדבר, אגרא דבי טמיא שתיקו. אין מילה בלשוני! הן ה' ידעת כולה - רק הקב"ה יודע את כל מה שהיה כאן, את הסיבות שהביאו לטרגדיה הנוראה הזו, על מותם של זקנים עם נערים במיתה משונה, כשנהפך לאבל מחולינו.

באותם רגעים של ההילולא, לאחר חצות הלילה, בשיא הרחמים, אירוע כל כך נורא ושובר כל לב. מה שגורם לכל בר דעת להבין, שאם במקום הקדוש הזה, בעיתוי המיוחד הזה, בזמן שכל כולו רחמים, התרחש דבר נורא שכזה, אין שום ספק שאותם צדיקים נפלאים שזוכים להיות במחיצתו של הרשב"י, מגעו בגופם אסון גדול בהרבה מזה, מה שהיה עלול להיות, הם המתיקו את הדינים.

סימנא מילתא: ביום ל"ג בעומר נמנו 54 הרוגים. המספר הזה יש בו משמעות, הוא מוביל אותנו למאמר מאד מיוחד של רבי שמעון בר יוחאי, בעל ההילולא, אשר כך אמר במסכת בבא מציעא (קיד:): "אדם אתם - אתם קרויים אדם, ואין נכרים קרויים אדם". בני ישראל נקראים 'אדם'! אדם בגימטריא 54, 54 הרוגים בדיוק כמנין אדם, הסמל של בני ישראל כמו שרבי שמעון בר יוחאי אומר שרק בני ישראל קרויים אדם.

מה המשמעות של זה? נקדים סיפור:

לפני כמאה ועשר שנים הזדעזע העולם היהודי מעלילת דם שהעלילו על יהודי בשם מנדל בייליס

זה בדיוק ההבדל
בין היהודים לגויים,
היהודים קרויים אדם,
כי אצלם זה תמיד
לשון יחיד, כולם
מרגישים גוף אחד
ונשמה אחת

איש, אדם.

עכשיו שימו לב היטב: שלושת השמות הראשונים יש בהם גם לשון יחיד וגם לשון רבים, אנוש - אנשים, גבר - גברים, איש - אישים. היוצא דופן זה השם הרביעי: המילה אדם יש בה רק לשון יחיד ולא לשון רבים. אדם ולא אדמים.

אמר רבי מאיר שפירא:

בואו ונבדוק את גורלו של מנדל ביילים מול גורלו של גוי שהיה מואשם באשמה כזו, הנה גורלו של ביילים נוגע לכל אחד ואחד בעם היהודי כולו. כולם מרגישים שהם יושבים איתו יחד על כסא הנאשמים.

אבל מה היה היחס של העולם הגויי אילו היה נשפט בעלילה דומה איזה גוי אחד.

אולי בני אותה העיר שבו הוא מתגורר, היו מגלים ענין בסיפור! בני המדינה היו מגלים לכל היותר קצת סקרנות! אבל אנשים שמחוץ לגבולות המדינה בודאי שלא היו מתעניינים בדבר הזה כלל.

זה בדיוק ההבדל בין היהודים לגויים, היהודים קרויים אדם, כי אצלם זה תמיד לשון יחיד, כולם מרגישים גוף אחד ונשמה אחת.

הגויים, לעומת זאת, קרויים אנשים, כל תואר שהוא, אבל לא אדם. כי אצלם כל אחד הוא לעצמו. אין את האחדות, את הלכידות. הגויים הם יחידים, כל אחד לעצמו,

או אפילו הרבה יחידים. אבל רק עם ישראל הוא אדם. כאיש אחד בלב אחד.

וההסבר האמיתי הזה התקבל אצל השופטים.

גם אותם מלאכים רעים הוכרחו לענות אמן, כי הם ראו איך כל כלל ישראל הוא אדם אחד, איך כולם כאיש אחד בלב אחד כואבים את כאבו של ביילים.

כולנו ראינו את עם ישראל כאדם אחד. מיד אחרי הטרגדיה הנוראה שהייתה במירון נפלו כל המחסומים והפילוגים, כולם השתתפו בצער, כולם בכו ודאבו. אתם קרויים אדם! אדם בגימטריא 54. כל עם ישראל

לשבטיו התאחד סביב האדם, כאדם אחד. על רבי שמעון בר יוחאי נאמר "נעשה אדם נאמר בעבורך".

הרי הקב"ה קיבץ מכל קצוות תבל, יהודים יקרים מאד, ממונטריאול ומירושלים, מארגנטינה ומבית שמש, ממונרו ומבני ברק, מאנגליה ומאלעד, מצפת ומביתר, כולם התקבצו יחד למקום הכי מאוחד שיש לכלל ישראל. למקום הקדוש של הרשב"י שהוא המקום המאוחד ביותר שקיים כיום. כל עם ישראל על כל פלגיו, שבטיו, עדותיו, כל החוגים כולם באים ומתפללים במקום הזה, וזה שער השמים. אין מי מעם ישראל שלא מחובר למקום הגדול הזה. ולשם התקבצו כל אותם טהורים וקדושים, ביום ההילולא הגדול, ביום המקודש ביותר, בחצרו ובפתח מערתו של הרשב"י שהבטיח שלא תשתכח תורה מישראל, ושם הם נתעלו להיכל גבוה ועליון.

איננו מתיימרים לומר שום סיבה בדבר חלילה. אין מילה בלשוני! ה' ידעת כולה! רק הקב"ה יודע ואנחנו לא יודעים כלום.

אנחנו לא יודעים סיבות, אין לנו שאלות של "למה". רק הקב"ה יודע את החשבונות. אבל כדי שלא יהיה חלילה מה שאמר ירמיהו הנביא (ב ל) 'לשוא הכיתי את בניכם מוסר לא לקח'. בוודאי צריך לחפש דברים במה להתחזק.

ביום ל"ג בעומר, פסקה המגיפה הנוראה של תלמידי רבי עקיבא, שחז"ל גילו לנו שהם נפטרו משום שלא נהגו כבוד זה בזה, כוחו של רבי שמעון בר יוחאי תלמידו של רבי עקיבא היה בתיקון העניין הזה, ובכך יצא ומילא את העולם כולו בתורה.

כל אחד יכול לחפש ולבדוק אצל עצמו מה יש לו לתקן ובמה הוא יכול להתחזק. אם בתורה אם במידות אם בעניינים אחרים. חלילה לא באים לומר דבר. אין לנו דרך להשפיע על הכלל. על כל הציבור. על אף אחד. בשום נושא. מה שכן, על עצמנו יש לנו בעניינים של ההכנה לקבלת התורה, של דרך ארץ

אין מקום יותר מאחד
ממירון, לשם כולם
מגיעים, רק זה נוגע לכל
היהודים לכל הקבוצות
לכלליים ולפרטיים,
והצער הזה נוגע לכולנו,
לכל יהודי ויהודי, ולכן
נבקש מהקב"ה בתפילה
ובתחינה, שזוכה לומר
לפניו שירים, למען
יזמך, כבוד – אין כבוד
אלא תורה, ולא ידום –
שלא נגיע חלילה למצב
של דממה

קדמה לתורה, של בין אדם לחבירו, יש לנו את היכולת לחפש להתחזק בעצמנו, ורק על עצמנו, להשתדל מאד לא לעסוק בשום דבר שיכול לפגוע באדם אחר, לא בשום דבר שקשור לביזיון או חוסר כבוד של משהו אחר, לא משנה מי, לא נסכים לשמוע, לא נסכים לדעת, זה כבר יעשה את שלו. כל אחד יכול לתרום את חלקו.

אנחנו לא צריכים לחפש אצל אחרים, בשום צורה ובשום אופן, האם פלוני אשם או אלמוני, אלא כל אחד כלפי עצמו ירבה בטוב, יחפש שלא יהיה רע לחבירו. שלא יגרם שום רע ממנו לאחר.

מאתנו אנשים פשוטים, הקב"ה לא תובע דברים שאנחנו לא מסוגלים לעשות. אבל כן יש לכל אחד ואחד מאתנו את האפשרות לא לעסוק בדברים שהם היפך הכבוד של השני. לא לדבר לשון הרע ולא לקבל לשון הרע. זה מה שכל אחד מאתנו יכול לתרום לכך שהעולם יהיה יותר טוב ותהיה הנהגה טובה בין איש לרעהו.

הבה נעשה את המאמץ הזה. לא יפגע בנו כלום אם לא נעסוק בשום דבר שיש בו פגיעה בשני. מאי דעלך סאני לחברך לא תעבד. והרי אי אפשר להתעלם מעצם המאורע הנורא שהיה. אופן שבו

נהרגו אותם יהודים כל כך טובים ונפלאים בטרגדיה הנוראה, בדרך של דריכה ומעיכה. בלי שהם ירצו. בלי שיוכלו להתנגד. אבל ככה אחד על השני. דחוקים זה בזה. יש באופן של המקרה כדי ללמדנו לקח, הרי הפני מנחם כבר עורר על כך, שהמחלה הנוראה ה"י שמתאפיינת בכך שאבר אחד גודל על חשבון השני, זה מגיע כתוצאה מכך שאין מספיק עין מאחד לשני. זה כמובן לא אומר לגבי שום אדם. הקב"ה יש את החשבון שלו. ובוודאי אין לנו דרך לדעת מה כאן נדרש מאתנו.

אבל לפחות את העניין הזה. בעיתוי הזה במקום הזה באופן הזה בוודאי יהיה טוב ונכון אם נשים לב ולהתבונן בזה. הבה נכבד האחד את השני. לא נפגע

ולא נציק.

כותב הרמב"ם (הלכות תעניות פ"א ה"ב וה"ג): ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה ויזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן, וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אידע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים.

והחי יתן אל ליבו. זו המשימה שלנו. במותם הראו לנו הנספים את החיים האמיתיים: חיי האחדות, את דבריו הנוקבים של רבי שמעון בר יוחאי: אתם קרויים אדם, תהיו אדם אחד! כאיש אחד בלב אחד.

הרי אותו מעמד היה מעמד קידוש השם מאין כמוהו. מעמד שזכו לקרוא שמע ישראל, ה' הוא האלקים, קבלת עול מלכות שמים, רבבות יהודים יחד, ואחר כך אירע האסון הנורא. זה ממש בחינה כזאת של צדיקים גמורים שקידשו שם שמים. עלו בלהב השמימה.

חשבתי מה שאנחנו אומרים כל יום את הפסוק שאמר דוד המלך "למען יזמרח כבוד ולא ידום", בשעת הכאב, הרי ביום הכי נכבד שהיה לעם ישראל, יום הקמת המשכן שראו כולם את השראת השכינה בישראל, אירע אסון נורא,

שני בניו של אהרן הכהן נדב ואביהוא נשרפו שם בבית ה', ומה הייתה תגובתו של אהרן הכהן? וידום אהרן! שקט. דממה. לא אומרים כלום.

אבל הפסוק אומר שם, משה רבינו מצווה את כולם שם "ואחיכם כל! בית ישראל יבכו את השריפה", אין מקום יותר מאחד ממירון, לשם כולם מגיעים, לכן זה נוגע לכל היהודים לכל הקבוצות לכללים ולפרטיים, והצער הזה נוגע לכולנו, לכל יהודי ויהודי, ולכן נבקש מהקב"ה בתפילה ובתחינה, שנזכה לומר לפניו שירים, למען יזמרח, כבוד – אין כבוד אלא תורה, ולא ידום – שלא נגיע חלילה למצב של דממה. יה"ר שנזכה בקרוב לגאולה השלמה במהרה בימינו.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

**אנחנו לא יודעים
סיבות, רק הקב"ה יודע
את החשבונות. אבל
כדי שלא יהיה חלילה
מה שאמר ירמיהו
הנביא (ב' ל') 'לְשׂוֹא
הַפִּיטִי אֶת בְּנֵיכֶם מִדָּבָר
לֹא לָקָחוּ. בּוֹדָאִי
צִדִּיק לַחֲפֹשׁ דְּבָרִים
בְּמַה לְהִתְחַזֵּק**